روزگار معدن

روزنامه اقتصادی معدن و صنایع معدنی ایران

www.Madandaily.com

چهارشنبه • ۵ آبان ۱۴۰۰ • ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۳ • ۲۷ اکتبر ۲۰۲۱ • سال چهارم • شماره ۷۱۳ • ۸صفحه • قیمت ۲۰۰۰ تومان

گام بلند دولت سیزدهم برای اکتشاف ذخایر معدنی

تولید اطلاعات پایه و تکمیل و توسعه فعالیت‌های اکتشافی با استفاده از ظرفیت‌های سازمان زمین‌شناسی در مساحت ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع از استان خراسان جنوبی به عنوان نخستین استان اجرای طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی در حال اجرا است. به گزارش روابط عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، برنامه تحول در بخش زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر جدید معدنی...

۲

فولاد مبارکه بر مدار توسعه پایدار

فولاد مبارکه در سال‌های پس از انقلاب اسلامی به عنوان یکی از مهم‌ترین صنایع کشور در بحث ارزآوری و ایجاد اشتغال بوده و وجود مزیت‌های نسبی نظیر انرژی ارزان، نیروی کار خبره و مواد اولیه در دسترس و سهولت صادرات از طریق آب‌های آزاد باعث شده تا این صنعت رشد قابل توجهی در بخش‌های مختلف زنجیره از بالادست تا پایین‌دست تجربه کند.

۴

بررسی توسعه نامتوازن زنجیره فولاد

نرخ حامل‌های انرژی فولادسازان اصلاح شود

۳

عکس: آیدا فریدی

سرمقاله

توسعه نامتوازن زنجیره فولاد

امیرحسین کاوه

مدیرعامل گروه صنعتی سدید

در طول ۲۰ سال گذشته همواره شاهد کمبود انواع ورق فولادی اعم از نازک یا ضخیم، ورق‌های عریض نفت و گاز و... بوده‌ایم. در گذشته که مبادلات تجاری میان ایران با سایر کشورها آزاد بود، این کمبود را با واردات جبران می‌کردیم اما در ۲ سال اخیر و با شدت گرفتن تحریم‌ها، بسته شدن مسیر واردات و سخت‌تر شدن تبادلات ارزی، دیگر امکان تامین مابقی نیاز فعالان صنایع پایین‌دستی به ورق فولادی از طریق واردات وجود ندارد و این کمبود بیش از پیش خود را نشان می‌دهد.

در چنین شرایطی، راهکار اصلی برای رفع این کمبود افزایش ظرفیت تولید ورق فولادی در کشور است.

توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که صنعت فولاد در رده صنایع مادر و استراتژیک قرار دارد و بخش قابل‌توجهی از نیاز سایر صنایع کشور را تامین می‌کند. بر همین اساس نیز طرح‌های توسعه متعددی برای این صنعت تعریف‌شده اما انتظار می‌رود توسعه فولاد در مسیر درستی جهت‌دهی شود.

ادامه در صفحه ۲

تیترهای روز

افزایش قیمت مس و آلومینیوم ادامه دارد

موسسه تحقیقاتی معدنی Fitch Solutions، تحلیلگر بازار در جدیدترین گزارش صنعت خود می‌گوید که تولیدات جهانی معادن مس به دلیل وارد مدار شدن (آنلاین شدن) چندین پروژه جدید و تاثیرات کاهش سطح تولید به دلیل محدودیت‌های ناشی از کووید -۱۹ در سال ۲۰۲۰، به میزان ۷.۸ درصد در سال ۲۰۲۱ افزایش خواهد یافت.

۵

فرونشست مرگ پنهان زمین

بخش‌های وسیعی از کشور از افت سفره‌های زیرزمینی آب تاثیر گرفته و قلب دشت‌ها در بحران خشکسالی و بی‌توجهی انسان‌ها چاک چاک شده است؛ صحبت از پدیده‌ای خزنده به نام فرونشست و مرگ پنهان زمین در ایران است که حیات را تهدید می‌کند.

۶

ورود سیمان به بورس کالا؛ منفعت یا ضرر

سال ۱۴۰۰ برای صنعت سیمان ایران، سالی پر از اتفاق‌های گوناگون بوده که آن را نقل محافل بسیاری کرد. بحث چند ساله عرضه سیمان در بورس کالا و انجام معاملات خرید و فروش آن تحت نظر این سازمان بالاخره در امسال و در روزهای پایانی دولت دوازدهم عملی و رسما الزامی شد.

۷

روزگار معدن

اخبار

۲ چهارشنبه
۵ آبان ۱۴۰۰
۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۳
۲۷ اکتبر ۲۰۲۱
سال چهارم ● شماره ۷۱۳

سرمقاله

توسعه نامتوازن زنجیره فولاد

ادامه از صفحه اول

واحدهای بزرگ فولادساز کشور از سوددهی چشمگیری در مسیر تولید خود برخوردارند؛ بنابراین امکان توسعه و احداث واحدهای جدیدی برای تولید ورق فولادی را دارند. در همین حال، این محصول مشتریان بالقوه و دست‌به نقدی دارد و درنتیجه تداوم تولید آن تضمین‌شده است. در همین حال انتظار می‌رود در بازه زمانی موردنیاز تا احداث واحدی برای تولید انواع ورق فولادی و تامین نیاز کشور، تعرفه واردات این محصولات به صفر کاهش یابد تا حداقل یکی از سدهای موجود در این مسیر برطرف شود. با این وجود، توسعه تولید ورق فولادی در طول سال‌های گذشته آن طور که باید مورد توجه سیاست‌گذاران قرار نگرفته و درواقع فولادسازان توسعه را در مسیر اشتباهی پیش برده‌اند. ورود این صنایع به فعالیت‌های معدنی و تولید در حلقه‌های بالادستی زنجیره فولاد اشتباه است؛ از این واحدها انتظار می‌رود توسعه را در مسیر تکمیل صنایع پایین‌دستی و تامین نیازهای ضروری کشور پیش ببرند. بدون تردید سودآوری قابل‌توجه فولادسازان در طول سال‌های اخیر، حامی مالی خوبی برای آنها در این مسیر خواهد بود. افزون بر توسعه نامتوازن زنجیره فولاد، فعالان این زنجیره از مشکلات دیگری هم رنج می‌برند. ازجمله این چالش‌ها می‌توان به التهابات دایمی در بازار فولاد اشاره کرد. طی ماه‌های گذشته بی‌توجهی به الزامات عرضه فولاد در بورس کالا و نبود چارچوبی دقیق برای آن، زمینه شدت گرفتن التهاب را در این بازار فراهم کرده است. این روند نامساعد درحالی است که می‌توان با عرضه‌های بیشتر و مستمر زمینه قیمت‌گذاری عادلانه‌تر را در بورس کالا فراهم کرد. در همین حال می‌توان با نظارت بیشتر زمینه شناسایی واسطه‌ها را مهیا و مواد اولیه را در اختیار تولیدکننده قرار داد. در چنین شرایطی، تولیدکنندگان واقعی و فعالان صنایع پایین‌دستی امکان تامین مواد اولیه موردنیاز خود را از بورس کالا کسب می‌کنند. در همین حال انتظار می‌رود با توجه به چالش‌های حاکم بر اقتصاد کشور از روند فعالان صنایع پایین‌دستی که از یک‌سو ارزش‌افزوده قابل‌توجهی تولید می‌کنند و از سوی دیگر، اشتغالزایی بالایی را به همراه دارند نیز حمایت شود. به‌عنوان مثال، فروش مواد اولیه در قالب معاملات سلف و اعتباری همچون گذشته رایج شود. چندی پیش وزارت صنعت، معدن و تجارت در اقدامی غیرکارشناسی و با هدف حذف خریداران غیرواقعی و دلالان از معاملات ورق فولادی، خرید اعتباری را حذف کرد و تمام معاملات این محصول را به شرایط نقدی تغییر داد. در چنین شرایطی، نه‌تنها هدف تعیین‌شده محقق نشد، بلکه شاهد رشد روزافزون واسطه‌هایی بود که اقدام به خرید نقد ورق فولادی از بورس کالا و فروش آن با بهای بالاتر در بازار آزاد کردند. این درحالی است که برخلاف برخی باورهای غلط، فروش اعتباری تقاضا برای خرید ورق فولادی را بیشتر نمی‌کند، چراکه سهمیه‌بندی برای خرید وجود دارد و درنتیجه هیچ خریداری بیش از سهمیه خود امکان خرید نخواهد داشت.

خبر

آهن اسفنجی قائنات آماده افتتاح است

مدیرعامل شرکت ملی فولاد گفت: کارخانه تولید آهن اسفنجی فولاد قائنات، آماده افتتاح شده است.

به گزارش روابط عمومی ایمیدرو، محمدآقاجانلو تصریح کرد: این طرح قرار است در آبان ماه با حضور مقامات عالیرتبه کشور افتتاح شود.

وی یادآور شد: بخش آهن اسفنجی فولاد قائنات از دوم مهر ماه امسال وارد چرخه تولید شده است.

مدیرعامل شرکت ملی فولاد با اشاره به اینکه این طرح با استفاده از روش میدرکس محصول تولید می‌کند، گفت: با پیوستن واحد احیای مستقیم قائنات به چرخه تولید، ۸۰۰هزار تن به ظرفیت تولید آهن اسفنجی کشور افزوده شده است.

به گفته وی، درحال‌حاضر ۱۰۰ نفر به صورت مستقیم در این کارخانه مشغول به کار هستند.

آقاجانلو همچنین درباره بخش فولادسازی قائنات اظهارکرد: میزان اشتغال مستقیم این پروژه (در حال اجرا) به ۵۰۰ نفر می‌رسد.

رئیس مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران:

بستر قطع وابستگی در بخش معدن مهیا شود

عکس: روزگار معدن

گروه معدن

رئیس مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران خواستار دیده شدن همزمان پژوهش و توسعه فناوری در حوزه معدن شد تا بستر خودکفایی و قطع وابستگی‌ها در بخش معدن و صنایع معدنی مهیا شود.

مجید وفایی فرد در گفت‌وگو با معدن ۲۴ افزود: در برنامه پیشنهادی از سوی «سیدرضا فاطمی امین» وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت، حوزه پژوهش و توسعه فناوری خوب و پر رنگ دیده شده است و به ویژه تاکید خوبی در موضوعات نوآوری و زیست‌بوم نوآوری در بخش معدن و صنایع معدنی وجود دارد.

به گفته وی، زیست‌بوم نوآوری در بخش معدن و صنایع معدنی موضوعی بسیار کارساز برای این بخش است و این مرکز نیز سال گذشته گزارشی در مبحث نوآوری به ایمیدرو و بیان ظرفیت ها، ظرفیت‌ها و برنامه‌های مثمر ثمر ارائه شد. رئیس مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران به «مرکز هوشمندی شریف» اشاره کرد که با همکاری و مشارکت ایمیدرو و دانشگاه صنعتی شریف ایجاد شده و الگویی برای همکاری اجزا و بازیگران بحث نوآوری است و این الگو در حال تدوین است. وی یادآور شد: ایمیدرو نیز با ایجاد ایمنو (نخستین مرکز نوآوری معدن و صنایع معدنی در ایران)، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و حمایت از استارتاپ‌ها را در حوزه معدن و صنایع معدنی در کشور کلید زد. وفایی فرد تصریح کرد: با توجه به اهمیتی که کار پژوهش در حل مشکلات دارد، باید هر چه بیشتر به آن بها داده و پر رنگ دیده شود تا بتوانیم پژوهش و توسعه فناوری را با هم و در کنار هم داشته باشیم. وی تاکید کرد: اگر به تحقیقات دانشگاهی صرف توجه شود، نتیجه‌ای جز ورود این تحقیقات به کتابخانه‌های دانشگاه‌ها و خاک خوردن نخواهد داشت، در حالی که باید بتوان این تحقیقات را در بازار وارد کرد تا توسعه فناوری در حوزه معدن اتفاق افتاده و بستر خودکفایی و قطع وابستگی‌ها مهیا شود. رئیس مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران خاطرنشان کرد: اکنون ایمیدرو با جدی گرفتن موضوع بومی‌سازی‌ها و همچنین توسعه نوآوری در حوزه معدن و صنایع معدنی پیشتاز است و امیدواریم با حمایت‌های وزیر جوان صنعت، معدن و تجارت، گشایش‌های بیشتری در این حوزه و توسعه آن را شاهد باشیم. وی با اشاره مختصر به اقدامات انجام شده در این مرکز در نیمه نخست امسال، از به سرانجام رسیدن چندین پروژه تحقیقاتی به ویژه در زمینه بازفرآوری باطله ها، همچنین پروژه ممیزی آب در واحدهای زیرمجموعه ایمیدرو و تجهیزات سیار و سایر تجهیزات خبر داد که مشروح و تفصیل آنها از سوی ایمیدرو منتشر خواهد شد. مدیر مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران اعلام کرد: این مرکز در نیمه نخست سال ۱۴۰۰ بیش از ۲۰ هزار آنالیز از نمونه‌های اکتشافی و معدنی کشور را به انجام رساند. مجید وفایی‌فرد افزود: مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران در ۶ ماهه گذشته، با نقش‌آفرینی در فرآیند اکتشاف پهنه‌های اکتشافی ایمیدرو به عنوان بازوی خدمات آزمایشگاهی و نیز ارائه خدمات آنالیز به معدنکاران، بیش از هفت‌هزار نمونه خدمات آنالیز شامل خردایش، نرمایش، آنالیز ICP-OES، ICP-Mass، آنالیز طلا، مطالعات کانی‌شناسی، XRD، XRF، شیمی تر و گوگرد و غیره را انجام داد. وی گفت: این مرکز همچنین در مدت یاد شده، ۷۵ پروژه تحقیقاتی و خدماتی آزمایشگاهی و ۱۱ پروژه تحقیقاتی نیمه صنعتی در حوزه فرآوری را اجرایی کرد. مدیر مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران با اشاره به انعقاد چهار تفاهمنامه همکاری منتج به قرارداد با مراکز تحقیقاتی، موسسه‌ها، نهادها و غیره، تصریح کرد: این تفاهمنامه‌ها شامل خدمات تحقیقاتی فنی اقتصادی و مطالعات آزمایشگاهی، نیمه‌صنعتی، ارائه گزارش و تفسیر نتایج احداث کارخانه فرآوری سیدریت و بازفرآوری هماتیت کم‌عیار مجتمع سنگ‌آهن سنگان و غیره است. وی ادامه‌داد: تفاهمنامه‌ها و قراردادهای دیگر با موضوع همکاری‌های مشترک در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی، دانش‌بنیان، خدمات فنی آزمایشگاهی و غیره با شرکت «MMTE»، فولاد مبارکه و هلدینگ معنا (معدن، نوآوری و اندیشه) در راستای توسعه زیست بوم نوآوری در معادن و صنایع معدنی منعقد شد. مدیر مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی با اشاره به طرح‌های تحقیقات فرآوری این مرکز گفت: این طرح‌ها شامل تحقیقات فرآوری برای احداث کارخانه سرباره مس خاتون‌آباد، احداث کارخانه خط ۲ فلوتاسیون میدوک شرکت بابک مس ایرانیان، معدن شماره ۵ گل‌گهر و طرح آزمایش‌های فرآوری سنگ‌آهن معادن سنگان شرکت اپال پارسیان است. وی افزود: طرح‌های پژوهشی استحصال تیتانیوم و عناصر نادر خاکی از گل قرمز کارخانه بوکسیت جاجرم در مقیاس پایه، ارزیابی مخاطرات مواجهه کارگران با سیلیس موجود در هوای محیط کار معادن منتخب تحت پوشش ایمیدرو و نظارت بر پروژه‌های پژوهشی ایمیدرو و برای ۳۰ پروژه تحقیقاتی و غیره، نیز در قالب تبادل موافقت‌نامه با ایمیدرو در حال انجام است. وفایی‌فرد خاطرنشان کرد: سه طرح استحصال وانادیوم مجتمع تیتانیوم کهنوج، فرآوری و کاهش گوگرد زغال سنگ ناحیه پروده ۴ طبس و طرح فرآیند ممیزی آب در ۵۳ واحد تابعه ایمیدرو نیز به‌تازگی به اتمام رسیده است. مدیر مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی با اشاره به اقدامات دیگر مرکز تحقیقات فرآوری مواد معدنی ایران در نیمه نخست امسال، گفت: راه‌اندازی شعبه آزمایشگاه مرکز در مجتمع سنگ‌آهن سیرجان، بومی‌سازی ۲ دستگاه اسکرابر و میز نرمه موزلی و نیز اخذ ۲ گواهی ثبت اختراع جدید از دستاوردهای پژوهشی و فناورانه مرکز، از جمله اقدام‌های انجام شده در ۶ ماهه نخست ۱۴۰۰ است. وی ادامه‌داد: پروژه‌های امکان‌سنجی استحصال وانادیم از سرباره‌های فولادسازی در مقیاس آزمایشگاهی و نیمه صنعتی، پروژه امکان‌سنجی فرآوری اقتصادی غبارهای FTP و نیز پایش آلایندگی‌های فولاد مبارکه، از دیگر طرح‌های در حال اجراست که مراحل پایانی را گذرانده و تا پایان امسال تکمیل می‌شود.

رئیس اتحادیه فروشندگان آهن و فولاد استان تهران:

بورس کالا نباید قیمت‌سازی کند

رئیس اتحادیه فروشندگان آهن و فولاد استان تهران گفت: از ابتدای آغاز بکار بورس کالا به‌ویژه بورس فلزات این بورس رفتاری مبهم و دارای اشکال در زمینه کشف نرخ، روش فروش، عرضه محصولات فولادی و تصمیمات افراد اثرگذار در رفتار کلی بورس کالا موارد قابل تامل و قابل اصلاح است.

حمید رضا رستگار در گفت‌وگو با فولادبان با اشاره به سه راهکار پیشنهادی وزیر صنعت، معدن وتجارت به‌ویژه عرضه تمام محصولات فولادی به بورس کالا افزود: برای عرضه تمام محصولات فولادی به بورس کالا ابتدا باید عملکرد بورس درچند سال اخیر بررسی شود که آیا عملکرد بورس شفاف، مفید و خوب بوده است یا خیر.

وی تصریح کرد: اگرعملکرد بورس کالا مثبت بوده که بنظر جامعه صنفی توزیع‌کنندگان آهن و فولاد مفید و مثبت نبوده و اشکالاتی در روش کاری بورس وجود داشته است ابتدا باید با ایجاد تغییرات فنی و برخی اصلاحات در شیوه فعالیت، اشتباهات گذشته رفع شود.

رئیس اتحادیه فروشندگان آهن و فولاد استان تهران ادامه داد: پس از اصلاح و بازنگری فعالیت بورس کالا، آنگاه می‌توان تمام محصولات فولادی را به بورس کالا عرضه کرد اما در مجموع باید اذعان داشت از ابتدای آغاز بکار بورس به‌ویژه بورس فلزات این بورس رفتاری مبهم و دارای اشکال داشته است.

رستگار گفت: روش کشف نرخ، روش فروش، عرضه محصولات فولادی و تصمیمات افراد اثرگذار در رفتار کلی بورس کالا موارد قابل تامل و قابل اصلاح است.

وی افزود: تا زمانی که روش کاری بورس کالا به همین منوال باشد هر دولت و وزیر دیگری هم بیاید، عملکرد بورس مورد انتقاد است، شاید بطور مقطعی تغییراتی در رفتار داشته باشند ولی بطور کلی فعالیت کنونی بورس مورد تایید جامعه صنفی فروشندگان نیست و به هیچ عنوان با روش و عملکرد بورس کالا موافق نیستیم و این عملکرد را تایید نمی‌کنیم و حتما باید تغییراتی در بورس اتفاق بیفتد. این فعال اقتصادی با برشمردن اصلاحات بورس کالا تصریح کرد: در بورس کالا اساسا نباید قیمت‌ها دستوری باشد زیرا با دستوری بودن قیمت‌ها، نرخ بازار واقعی نخواهد بود، بورس نباید بازارسازی و قیمت‌سازی کند زیرا بورس مکانی نیست که تصمیم بگیرد محصولات با چه قیمتی فروخته شوند.

رئیس اتحادیه فروشندگان آهن و فولاد استان تهران ماهیت عملکرد بورس را پراشکال خواند و گفت: پیشنهاد می‌شود در کنار این بورس یک بورس خصوصی ایجاد شود که موسسان این بورس فعالان صنعت فولاد باشند تاضمن ایجاد رقابت بین این دو بورس، کشف نرخ، عرضه و تقاضا و عملکرد بورس کالا واقعی تر شود.

ضرورت بازنگری در دستورالعمل شناسایی اهلیت معدنکاران

رئیس سازمان نظام مهندسی معدن گفت: مشکل اهلیت بهره‌برداران و نبود توان لازم برای بهره‌برداری بخشی از دلایل غیرفعال بودن ۶ هزار معدن در کشور است و ضروری است تا دستورالعمل شناسایی اهلیت معدنکاران مورد بازنگری قرار گیرد.

به گزارش ایراسین، تقی نبئی در در مراسم اختتامیه سومین جشنواره اینومایین، جشنواره ایده‌های ارزش آفرین معدن و صنایع معدنی که طی روزهای ۲۶ تا ۲۸ مهر امسال در محل دانشگاه تهران برگزار شد، اظهار کرد: بخش معدن با وجود نقش مهمی که می‌تواند در اقتصاد کشور داشته باشد جایگاه لازم را ندارد و چالش‌های زیادی در مسیر توسعه خود داشته است.

وی افزود: معدنکاری در کشور هنوز حرفه‌ای نشده است درحالی که معدنکاری باید هم متکی به اصول مهندسی و هم اقتصادی باشد. بحث معارضین معادن، قوانین غیرحمایتی، محدودیت‌های ناشی از تحریم و ضعف بازار از جمله چالش‌های فعالیت در این حوزه است.

نبئی با بیان اینکه اهلیت فعالان معدنی موضوعی بسیار مهم است، خاطرنشان کرد: در اصلاحیه قانون معادن بحث اهلیت مورد توجه قرار گرفت اما در آئین‌نامه اجرایی آن قید شده است که افرادی که از توان مالی یا فنی برخوردار هستند می‌توانند بهره‌بردار معادن باشند و متاسفانه دستورالعمل‌ها تنها ناظر بر یکی از این شرایط هستند یا توان مالی با فنی.

وی افزود: ضعف اهلیت فعالان معدنی همچنان پابرجاست و این شرایط موجب شده است تا برخی از معادن کشور به دلیل عدم اهلیت غیرفعال باقی بماند و مطابق آمار از ۱۱ هزار پروانه بهره‌برداری معدن در کشور ۶ هزار معدن هیچ فعالیتی ندارد به این دلیل که در برخی از آنها توان اجرایی آن توسط بهره‌بردار وجود ندارد.

محمدحسین عسکری، رئیس سازمان نظام مهندسی معدن هم در این مراسم گفت: باید با بازنگری در دستورالعمل قانون معدن مشکل اهلیت را برطرف کرد.

وی با اشاره به تلاش‌های انجام شده برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و ارتباط میان دانش و صنعت گفت: نیاز واحدهای معدنی و صنایع وابسته در پارک‌های فناوری رصد می‌شود.

مدیرکل جذب و پذیرش واحدهای فناور پارک فناوری پردیس اظهار کرد: در کشور برنامه‌هایی برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و ارتباط میان دانش و صنعت انجام شده است که از جمله آنها تاسیس پارک‌های رشد و فناوری و ایجاد ارتباط میان تولید و ظرفیت‌های علمی در کشور است.

وی افزود: در سال ۱۳۸۰ ایجاد پارک فناوری با هدف توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در دستور کار قرار گرفت و به‌تدریج زیرساخت‌های قانونی نیز در این زمینه ایجاد شده است.

عسکری با اشاره به شبکه فن بازار ملی اظهار کرد: فن بازار شبکه‌ای تخصصی است که به صورت محلی و منطقه‌ای فعالیت می‌کند و پویشی با عنوان توسعه نوآوری نیز مشغول به فعالیت است که نیاز واحدهای معدنی و صنایع وابسته را رصد می‌کند.

گام بلند دولت سیزدهم برای اکتشاف ذخایر معدنی

تولید اطلاعات پایه و تکمیل و توسعه فعالیت‌های اکتشافی با استفاده از ظرفیت‌های سازمان زمین‌شناسی در مساحت ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع از استان خراسان جنوبی به عنوان نخستین استان اجرای طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی در حال اجرا است. به گزارش روابط عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، برنامه تحول در بخش زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر جدید معدنی در راستای گام دوم انقلاب اسلامی درباره لزوم رسیدن به اقتصادی مستقل، بهره‌گیری مناسب از منابع طبیعی و انسانی کشور و توزیع عادلانه آن، همچنین تاکید رئیس جمهوری و وزیر صنعت، معدن و تجارت بر ضرورت ایجاد تحول بنیادین در بخش علوم زمین و معدن کشور به عنوان یکی از مولفه‌های مهم اقتصادی، اشتغال‌زایی و توسعه‌ای ایران در سال‌های پیش‌رو در دستور کار قرار گرفت. بر همین اساس خراسان‌جنوبی به عنوان نخستین استان اجرای طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی انتخاب شد و پس از ماه‌ها بررسی و تحلیل فنی در کمیته راهبردی مشترک معدنی با حضور مدیران و متخصصان این بخش‌ها، در نهایت چهار شهرستان بیرجند، زیرکوه، قاینات و سربیشه و بیش از ۸۵ روستا در خراسان‌جنوبی را به عنوان نخستین هدف اجرای این برنامه در سال ۱۴۰۰ معرفی و پس از انجام برنامه‌ریزی‌های لازم در ۲۵ مهر ماه اقدامات اجرایی این طرح به طور رسمی آغاز شد که مساحتی بیش از ۱۵ هزار کیلومتر مربع را تحت پوشش قرار می‌دهد. طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی به دنبال توافقنامه سه‌جانبه اکتشاف بین معاونت امور معادن و صنایع معدنی وزارت صنعت، ایمیدرو و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به منظور آغاز اکتشاف ۴۰۰هزار کیلومتر مربعی تولید اطلاعات پایه زمین‌شناسی به عنوان نخستین هدف از بیرجند آغاز شد که هدف این توافقنامه تولید اطلاعات پایه، تکمیل و توسعه فعالیت‌های اکتشافی با استفاده از ظرفیت‌های سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در مساحت ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع است.

■ تاکید رئیس جمهوری درباره اقتصاد خراسان جنوبی

برپایه این گزارش، فعال شدن اقتصاد معدن و اقتصاد گردشگری از تاکیدات رئیس جمهوری در سفر ۱۹ شهریور ماه به خراسان جنوبی بود که در مصوبه‌های سومین سفر استانی آیت‌الله ابراهیم رئیسی نیز لحاظ شده است. طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایر معدنی به عنوان یک برنامه راهبردی به قدری اهمیت دارد که رئیس جمهوری نیز در نخستین اظهارات خود در سومین سفر استانی گفت: اقتصاد خراسان جنوبی مبتنی بر معدن است. آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی نوزدهم شهریور امسال در شهرستان طبس که حدود ۷۶ درصد ذخایر زغالی کشور را در خود جای داده و بزرگترین حوضه زغال‌سنگ کُک‌شو ایران در این منطقه است، گفت: خداوند ذخایر بسیاری به این استان داده که یکی از این ذخایر معادن است. وی در جمع مردم با اشاره به این که در استان خراسان جنوبی ظرفیت‌های معدنی بسیار خوبی وجود دارد که فعال شدن آن به رونق تولید و ایجاد اشتغال در کشور و منطقه کمک می‌کند، افزود: بخشی از این ظرفیت فعال و بخشی غیرفعال است که اگر فعال و موانع موجود رفع شود، موجب رونق تولید و اشتغال در کشور و منطقه می‌شود.

■ خراسان جنوبی یکی از ۵ استان معدنی

از مجموع ۶۵ نوع ماده معدنی شناخته شده در ایران، خراسان جنوبی با توجه به ساختار زمین‌شناسی از ذخایر غنی معدنی تنوع ۵۰ نوع ماده معدنی برخوردار است و این استان با دارا بودن ۶۹۸ معدن و ذخیره قطعی حدود هفت میلیارد تن و اشتغال بیش از ۱۳ هزار نفر در این بخش یکی از پنج استان معدنی کشور محسوب می‌شود. البته مطالعاتی طی سال‌های گذشته بر پهنه‌های معدنی استان انجام شده و درحال‌حاضر ۷۰۰ پروانه معدنی در خراسان جنوبی صادر شده که ۲۳۰ مورد آن غیرفعال است و می‌توان گفت خراسان جنوبی درحال‌حاضر به اندازه واقعی از ذخایر معدنی خود برخوردار نیست. این استان با توجه به ساختار زمین‌شناسی آن از ذخایر غنی معدنی با تنوع قریب به ۵۰ نوع ماده معدنی برخوردار است که زغال‌سنگ، منیزیت، خاک‌های صنعتی، سنگ‌های تزیینی، بنتونیت، کرومیت، سنگ آهن، دولومیت، آندالوزیت، مرمریت، بازالت، طلا، مس، سیلیس، فلورین، پتاس، سرب و روی از مهم‌ترین مواد معدنی در این استان پهناور هستند.

روزگار معدن

فلزات

چهارشنبه ۳
● ۵ آبان ۱۴۰۰
● ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۳
● ۲۷ اکتبر ۲۰۲۱
● سال چهارم ● شماره ۷۱۳

اخبار

مطالبات ۲۹ میلیون دلاری سیمانی‌ها از وزارت نفت

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان گفت: برای جلوگیری از تعطیلی واحدهای سیمانی قرارشده هر لیتر مازوت به صورت علی الحساب با نرخ ۳۰۰ تومان در اختیار کارخانجات قرار گیرد.

به گزارش تسنیم، عبدالرضا شیخان با اشاره به اینکه برای جلوگیری از قطعی سوخت کارخانجات تفاهماتی را با وزارت نفت انجام داده ایم، گفت: قرارشده هر لیتر مازوت به صورت علی الحساب با نرخ ۳۰۰ تومان در اختیار کارخانجات قرار گیرد.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان با اعلام اینکه هر کارخانه با توجه به ظرفیت تولید خود امکان ذخیره‌سازی ۵ تا ۱۰ میلیون لیتر مازوت را دارد، افزود: به نظر می‌رسد با این تدبیر بخشی از مشکلات کارخانجات در قطعی گاز برطرف خواهد شد.

وی در خصوص طلب کارخانجات سیمان از وزارت نفت هم گفت: در سال ۹۵ توافقاتی به عمل آمد تا کارخانجات به صورت داوطلبانه یک ماه واحدهای خود را تعطیل کنند تا از مصرف بالای گاز جلوگیری شود. براساس محاسبات وزارت نفت توقف یک ماهه کارخانجات سیمان باعث صرفه جویی ۱۰۰ میلیون دلاری شده بود اما سهم ۲۹ میلیون دلاری کارخانجات سیمان از این رقم برای تشویق بیشتر واحدها تا کنون پرداخت نشده است.

اختلاس در شرکت زغال سنگ کرمان

بازرسی کل استان کرمان گفت: در بررسی عملکرد شرکت زغال سنگ کرمان مشاهده شد، مدیر روابط عمومی و امور ورزش شرکت ذغال سنگ با مشارکت مدیریت شرکت و با همکاری تعدادی از فروشندگان کالا، بیش از ۱۰ میلیارد ریال از وجوه شرکت را اختلاس کرده‌اند.

به گزارش ایرنا، پس از ارسال گزارش به مرجع قضایی مسئول روابط عمومی و امور ورزش شرکت باحکم قاضی پرونده بازداشت و متهم دیگر از تاریخ دستگیری مدیر روابط‌عمومی به محل شرکت مراجعتی نداشته است.

با وجود اینکه مدیرعامل شرکت مدت ۲۰ روز به محل کار مراجعتی نداشته است و اطلاع رسانی به مسئولان بالادستی شرکت در خصوص تعیین وضعیت مدیریتی شرکت انجام شده، اما تاکنون اقدام موثری برای ساماندهی مدیریت شرکت انجام نگرفته است.

بررسی توسعه نامتوازن زنجیره فولاد

نرخ حامل‌های انرژی فولادسازان اصلاح شود

عکس: روزگار معدن

مرضیه احقاقی

توسعه زنجیره ارزش فولاد در ۲ دهه اخیر بدون توجه کافی به ایجاد زیرساخت‌های حمل‌ونقل و انرژی انجام شده است. وضعیت تامین انرژی برق بحرانی‌تر است چراکه نرخ این حامل انرژی در کشور ما کمتر از بهای تمام‌شده تولید آن است.

در همین حال اجرایی نشدن کامل قانون هدفمندسازی یارانه‌ها نیز زمینه کاهش جذابیت اقتصادی برای صنعت برق را پدید آورده و حتی تداوم تولید برق در کشور را به مخاطره انداخته است.

گفتنی است زنجیره فولاد کشور مصرف بیش از ۱۰ درصد برق کشور (معادل ۶۸۰۰ مگاوات را در اختیار دارد. مقادیر قابل‌توجهی یارانه انرژی برق از محل استهلاک صنعت برق جذب بخش فولاد کشور می‌شود. تداوم این روند در آینده و حمایت‌های یک‌جانبه دولت از فولادسازان از یک سو بهره‌وری تولید در این صنعت را کاهش می‌دهد و مانع توسعه زیرساخت‌های انرژی کشور خواهد شد؛ در همین حال توسعه متوازن این زنجیره را هم غیرممکن خواهد کرد. بنابراین تداوم این روند حتی به ضرر فولادسازان در بلندمدت خواهد بود.

بر همین اساس نیز مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در گزارشی پیشنهاد داده است نسبت نرخ گاز طبیعی و انرژی برق مصرفی بخش فولاد به تعادلی منطقی برسد. در همین حال تاکید شده با اصلاح همزمان نرخ حامل‌های انرژی و نظام قیمت‌گذاری دستوری در زنجیره فولاد، امکان جذب سرمایه هرچه بیشتر به حلقه‌های ابتدایی این زنجیره و توسعه فعالیت‌های معدنکاری در کشور فراهم شود.

▣ تولید سودده فولاد بدون مشوق

براساس گزارشی از «روزگارمعدن» ایران دهمین تولیدکننده بزرگ فولاد دنیا و نخستین تولیدکننده آهن اسفنجی بر پایه گاز در جهان است. تولید فولاد ایران در سال ۱۳۹۸ برابر ۲۷.۲ میلیون تن برآورد شده است. در همین حال پیش‌بینی می‌شود میزان تولید این فلز استراتژیک در کشور تا پایان امسال به مرز ۳۰ میلیون تن افزایش یابد.

در همین حال باید خاطرنشان کرد که درحال‌حاضر زنجیره ارزش فولاد کشور حدود ۱۲ درصد از ارزش کل صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. البته باید تاکید کرد این صنعت در درجه نخست نیاز کشور به این محصولات را تامین می‌کند و مازاد بر نیاز داخلی روانه بازارهای جهانی می‌شود.

گفتنی است طرح‌های توسعه متعددی برای این صنعت تعریف شده؛ براساس اهداف سند چشم‌انداز توسعه در افق ۱۴۰۴، تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در این سال هدف‌گذاری شده است. با توجه به ظرفیت‌سازی‌ها، تحقق این هدف دور از ذهن نیست. البته باید تاکید کرد دسترسی صنایع فولادی به انواع یارانه‌های انرژی همچون گاز و برق ارزان، در این توسعه اثرگذار بوده است. درواقع برخورداری از این دست حمایت‌ها زمینه جذب سرمایه را به این بخش فراهم کرده است.

با وجود این، تداوم دسترسی صنایع به انرژی با نرخ یارانه‌ای، رویکرد منطقی به نظر نمی‌رسد چراکه زمینه افت مداوم بهره‌وری و همچنین کاهش رقابت‌پذیری را در سطح بین‌المللی فراهم می‌کند. حال با توجه به گذر صنایع فولادی از دوران رشد و توسعه‌ای که در این سال‌ها شاهد آن بودیم انتظار می‌رود روند مثبت عملکردی این واحدها بدون نیاز به مشوق‌ها و یارانه‌های انرژی، امکان‌پذیر باشد.

▣ روند تولید فولاد خام در دنیا و ایران

تولید فولاد دنیا در سال ۲۰۱۸ حدود یک میلیارد و ۸۰۸ میلیون تن برآورد شده است. کوره بلند و کوره قوس الکتریکی روش‌های اصلی فولادسازی در دنیا هستند. حدود ۷۰ درصد فولاد خام دنیا با بهره‌گیری از کوره بلند و ۳۰درصد آن نیز با روش کوره قوس الکتریکی تولید می‌شود.

همانطور که پیش‌تر هم اشاره شده ایران اکنون در جایگاه دهمین فولادساز برتر دنیا قرار دارد. شمش فولاد در ایران با ۳ فرآیند کوره بلند، کوره قوس الکتریکی و کوره القایی تولید می‌شود. روند تولید فولاد در کشور ما متفاوت با اغلب کشورهای دنیا است. براساس آمار منتشرشده در سال ۱۳۹۸، از مجموع ۲۷.۲ میلیون تن فولاد خام تولید شده در این سال، ۲۰.۳ میلیون تن آن با بهره‌گیری از کوره قوس الکتریکی، ۲.۴ میلیون تن توسط کوره بلند و ۴.۵ میلیون تن نیز با روش کوره القایی تولید شده است؛ یعنی می‌توان این‌طور اذعان کرد که روند تولید فولاد خام در ایران برخلاف سایر کشورها است.

البته فرآیند تولید فولاد در ترکیه نیز مشابه ایران است چراکه حدود ۸۰ درصد فولاد این کشور نیز با کمک کوره‌های قوس الکتریکی تولید می‌شود. با این وجود، باید خاطرنشان کرد برخلاف ترکیه که از قراضه در مسیر تولید فولاد استفاده می‌کند، آهن اسفنجی خوراک اصلی کوره‌های قوس الکتریکی فعال در ایران است.

▣ توسعه فولادسازی با آهن اسفنجی

بررسی‌های انجام‌شده بر صورت‌های مالی تلفیقی سال ۱۳۹۸ شرکت‌های فولادی حکایت از آن دارد که کمتر از یک میلیون تن قراضه در کوره‌های قوس الکتریکی کشور مصرف شده است. درواقع شاید بتوان ادعا کرد ایران تنها کشوری است که صنعت فولاد خود را با فناوری کوره‌های قوس الکتریکی با خوراک اصلی آهن اسفنجی توسعه داده است. این استراتژی به دلیل مزیت‌های نسبی کشور در صنعت فولاد به‌ویژه بهره‌مندی از ذخایر عظیم گاز طبیعی از اواسط دهه ۱۳۵۰ در دستور کار قرار گرفته است و امروز پس از گذشت نزدیک به نیم قرن، امکان آسیب‌شناسی آن وجود دارد. گفتنی است، درحال‌حاضر آمار دقیقی درباره سرانه تولید و زنجیره بازیافت قراضه آهنی در کشور وجود ندارد. برخی برآوردها حکایت از تولید سالانه ۵ میلیون تن انواع قراضه آهنی در کشور دارد.

برآورد می‌شود در سال ۱۳۹۸ در مجموع ۲ تا ۲.۵ میلیون تن قراضه آهنی در کوره‌های القایی فعال در صنعت فولاد مصرف شده باشد.

در همین حال باید خاطرنشان کرد که با توجه به مصوبه هیات‌وزیران در سال ۱۳۸۹، صادرات انواع قراضه مستلزم پرداخت ۷۰ درصد عوارض است؛ بنابراین صادرات انواع قراضه از کشور فاقد توجیه قانونی است. بنابراین با احتساب مصرف حداکثر یک میلیون تن قراضه آهنی در کوره‌های القایی صنایع ریخته‌گری، انتظار می‌رود حداقل ۱.۵ میلیون تن قراضه آهنی در کوره‌های القایی صنایع ریخته‌گری برای تولید انواع قطعات ریختگی مانند قطعات خودرو، تجهیزات صنعتی و لوله‌های چدنی خطوط انتقال آب و فاضلاب منتشر شود.

شایان ذکر است که شرکت‌های بزرگ فولادی کشور غالبا به دلیل دسترسی به سنگ آهن ارزان‌قیمت تمایلی به مصرف قراضه ثانویه ندارند و بنابراین مصرف قراضه این شرکت‌ها صرفا محدود به نیاز فرآیندی کوره‌های قوس الکتریکی است.

از طرف دیگر، صنایع ریخته‌گری به دلیل تولید محصولاتی با ارزش‌افزوده نسبتا بالا معمولا مشکلی در تامین قراضه مورد نیاز خود ندارند. درواقع محدودیت تولید قراضه آهنی در کشور بیش از همه فولادسازان دارای کوره‌های القایی را با مشکل تامین خوراک مواجه کرده که درنتیجه این شرکت‌ها فناوری فولادسازی خود را به نحوی ارتقا داده‌اند که قادر به مصرف مقادیر بیشتری آهن اسفنجی در کوره‌های القایی (جایگزین قراضه آهنی) باشند.

▣ گاز، نیروی محرکه تولید آهن اسفنجی

مهم‌ترین و تنها مزیت نسبی صنعت فولاد ایران برخورداری از ذخایر عظیم گاز طبیعی است که نیروی محرکه توسعه واحدهای احیای مستقیم برای تولید آهن اسفنجی است. درحال‌حاضر آهن اسفنجی سهم حدود ۹۵ درصدی از ماده اولیه کوره‌های قوس الکتریکی و بیش از ۵۰ درصدی ماده اولیه کوره‌های القایی فعال در کشور را دارد. در حالی که نسبت شارژ آهن اسفنجی به تولید کل فولاد خام دنیا تنها حدود ۴ درصد برآورد می‌شود.

گفتنی است، ۲ کشور ایران و هند درمجموع بیش از ۵۵ درصد آهن اسفنجی دنیا را تولید می‌کنند. برخلاف فولادسازان هندی که آهن اسفنجی را غالبا با فرآیند احیای مستقیم سنگ آهن با استفاده از زغال‌سنگ تولید می‌کنند، واحدهای احیای مستقیم ایران و سایر کشورهای خاورمیانه مانند عربستان و امارات بر پایه مصرف گاز طبیعی طراحی شده‌اند. از بررسی عملکرد صنایع فولادی کشور می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که صنعت فولاد ایران از ۲ منظر مواد اولیه و فناوری فولادسازی قابل توصیف است.

نخست آنکه ایران ازجمله کشورهای تولیدکننده فولاد است که ۷۵ درصد از تولید فولاد خام آن، در کوره‌های قوس الکتریکی انجام می‌شود. در همین حال ایران تنها کشوری در دنیا است که آهن اسفنجی ۹۵ درصد مواد اولیه کوره‌های قوس الکتریکی آن را تشکیل می‌دهد.

▣ مصارف حامل‌های انرژی در زنجیره فولاد

گاز طبیعی و برق حامل‌های اصلی انرژی مورد استفاده در صنعت فولاد هستند. به میزان مصرف یک حامل انرژی برای تولید هر تن محصول، «مصرف ویژه» گفته می‌شود. انواع حامل‌های انرژی در طول زنجیره زنجیره ارزش فولاد مصرف می‌شوند تا شمش فولاد (یا محصولات طویل و تخت) در انتهای زنجیره تولید شود.

برآیند مصارف ویژه حامل‌های انرژی برای تولید هر تن شمش فولاد در انتهای زنجیره براساس موازنه زنجیره ارزش و با احتساب نوع شارژ کوره‌های فولادسازی فعال در کشور، محاسبه می‌شود. برای تولید هر تن شمش فولاد در کوره‌های قوس الکتریکی، القایی و کوره بلند به ترتیب ۴۲۵، ۲۲۰ و ۲۷ مترمکعب گاز طبیعی در طول زنجیره ارزش مصرف می‌شود. مصرف ویژه انرژی برق برای تولید هر تن فولاد در این ۳ فرآیند به ترتیب برابر ۱۱۳۵، ۸۲۵ و ۵۳۵ کیلووات ساعت در طول زنجیره ارزش است.

مشخص شده است که تفاوت بسیاری در مصارف ویژه حامل‌های انرژی در فرآیندهای مختلف فولادسازی وجود دارد. با احتساب محتوای انرژی متوسط ۸۰۰۰ کیلوکالری برای هر مترمکعب گاز طبیعی ایران و راندمان حدود ۳۷ درصد برای نیروگاه‌های برق کشور نتیجه می‌شود که برای تولید هر کیلوگرم فولاد خام در ۳ فرآیند کوره قوس الکتریکی، کوره القایی و کوره بلند به ترتیب معادل ۶۰۳۰، ۳۶۷۰ و ۱۴۶۰ کیلوکالری انرژی اولیه در طول زنجیره ارزش مصرف می‌شود.

▣ نگاهی به عوامل کاهش نرخ تمام‌شده

از مجموع آمار و ارقام موردبحث این‌طور می‌توان نتیجه گرفت که حدود ۹۰ درصد شمش فولاد کشور در کوره‌های الکتریکی با ماده اولیه غالب آهن اسفنجی تولید می‌شود. تفاوت عمده این روش با فرآیند تولید فولاد با بهره‌گیری از کوره قوس الکتریکی مربوط به مرحله احیای سنگ آهن است.

برخلاف کوره بلند، تبدیل گندله به آهن اسفنجی با مصرف گاز طبیعی در واحدهای احیای مستقیم انجام می‌شود. با توجه به دسترسی به حامل‌های انرژی با قیمت‌های یارانه‌ای، نرخ تمام‌شده تولید فولاد در کوره‌های الکتریکی در ایران بسیار پایین است. این مسئله موجب شده بهره‌مندی یک تولیدکننده از یارانه انرژی، متناسب با مصارف ویژه انرژی در طول زنجیره ارزش باشد. به عبارت دیگر، هرچه مصرف انرژی در فرآیندهای تولید بیشتر باشد، بهره‌مندی از یارانه انرژی نیز بیشتر خواهد بود. همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره شد مصرف ویژه انرژی اولیه برای تولید فولاد در کوره‌های قوس الکتریکی فعال در کشور تقریبا ۴ برابر فرآیند کوره بلند است.

▣ دلایل سودده بودن صنعت فولاد

از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که فناوری تولید فولاد در کوره‌های الکتریکی (القایی و قوس) به دلیل بهره‌مندی از یارانه گاز طبیعی و انرژی برق در طول زنجیره ارزش در ایران بسیار سودده است. تکمیل بودن زنجیره ارزش نیز سهم بسزایی در سودآوری واحدهای فولادی دارد. شرکت‌های فاقد واحد گندله‌سازی بخشی از ارزش‌افزوده زنجیره ارزش فولاد را کسب نمی‌کنند. درنهایت نیز موقعیت کارخانه از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر سودآوری واحدهای مختلف است. هرچه محل احداث کارخانه به تامین‌کنندگان عمده مواد اولیه نزدیک‌تر باشد، هزینه‌های حمل و درنتیجه بهای تمام‌شده تولید فولاد کمتر خواهد بود.

▣ توزیع غیریکنواخت انرژی

توزیع غیریکنواخت مصارف حامل‌های انرژی در طول زنجیره ارزش فولاد نکته مهم دیگری است که باید مورد توجه قرار گیرد. مصارف انرژی برق و گاز در انتهای زنجیره ارزش (فولادسازی) به مراتب بالاتر از حلقه‌های ابتدایی این زنجیره برآورد می‌شود. در همین حال مصارف سوخت به‌ویژه گازوئیل توسط شرکت‌های بالادستی این زنجیره به مراتب بالاتر از شرکت‌های فولادی است. با توجه به سهمیه کم گازوئیل دولتی و نرخ بالای گازوئیل در بازار آزاد، یارانه انرژی چندانی در شرکت‌های معدنی جذب نمی‌شود.

شاید همین موضوع نیز زمینه جذب سرمایه بیشتری را به حلقه‌های انتهایی زنجیره فولاد (یعنی فولادسازی) ایجاد کرده است. در چنین شرایطی اغلب شرکت‌های معدنی به جای توسعه فعالیت‌های اکتشافی به تکمیل زنجیره تولید خود روی آورده‌اند. درواقع در این فضا دیگر کشف ذخایر جدید و تامین پایدار سنگ آهن در اولویت فعالان صنعت فولاد نیست.

▣ تامین انرژی با قیمتی معادل استاندارد جهانی

بهره‌مندی از یارانه انرژی همواره یکی از مشوق‌های سرمایه‌گذاری در ایران بوده است. جذب مقادیر قابل‌توجهی یارانه انرژی در زنجیره ارزش فولاد یکی از عوامل تسهیل‌کننده فرآیند سرمایه‌گذاری و توسعه این بخش به شمار می‌رود. بدین ترتیب زنجیره فولاد رشد چشمگیری را در ۲ دهه اخیر تجربه کرده و ظرفیت کنونی تولیدات در اغلب حلقه‌های زنجیره ارزش بیش از نیاز داخلی برآورد می‌شود؛ از این رو صادرات محصولات میانی و نهایی زنجیره ارزش فولاد اجتناب‌ناپذیر است.

در ادامه باید خاطرنشان کرد که درحال‌حاضر شرایط صنایع فولاد نسبت به دهه‌های پیشین تغییر کرده است. بنگاه‌های معدنی و صنعتی فعال در این بخش کاملا بالغ شده‌اند و تداوم توسعه و تولید پایدار آنها چندان وابسته به حمایت‌های ویژه دولت نیست.

در همین حال انتظار می‌رود مشوق‌های سرمایه‌گذاری همچون تعرفه گمرکی، یارانه انرژی و... در هر حوزه اقتصادی، در بازه زمانی محدودی ارائه شود چراکه در غیر این صورت زمینه کاهش بهره‌وری در بلندمدت و افت رقابت‌پذیری را سطح جهانی فراهم می‌کند. درحال‌حاضر نیز این‌طور به نظر می‌رسد که زنجیره فولاد کشور به سطحی از بلوغ صنعتی و مدیریتی رسیده است که قادر به تداوم فعالیت‌های اقتصادی در صورت حذف یارانه‌های انرژی باشد. بر همین اساس نیز پیشنهاد می‌شود نسبت هزینه تامین حامل‌های انرژی به بهای تمام‌شده تولید فولاد خام در کشور به استانداردهای جهانی نزدیک شود.

▣ سخن پایانی

از مجموع موارد یادشده این‌طور برداشت می‌شود که در کشور ما گاز طبیعی علاوه‌بر منبع انرژی، به‌عنوان عامل احیاکننده نیز مصرف می‌شود. نسبت هزینه تامین حامل‌های انرژی و مواد احیاکننده به بهای تمام‌شده فولاد در دنیا به طور متوسط ۱۸ تا ۳۲ درصد برآورد می‌شود. این رقم در ایران نزدیک به ۷ درصد (در سال ۱۳۹۸) برآورد می‌شود. چنانچه این شاخص به ۱۸ درصد افزایش یابد (با فرض ثابت بودن سایر هزینه‌ها) انتظار داریم صنایع فولاد از پس تحمل آن برآیند. رشد یادشده به منزله اصلاح ۲۰۰ درصدی نرخ ۲ حامل انرژی برق و گاز طبیعی است.

در ادامه باید خاطرنشان کرد که بخش اعظم مصارف حامل‌های انرژی در زنجیره ارزش فولاد مربوط به تولید آهن اسفنجی و فولاد خام است. در صورت اصلاح ۲۰۰ درصدی حامل‌های انرژی، نسبت سود ناخالص به بهای تمام‌شده اغلب شرکت‌های فولادی به ۱۵ تا ۲۰ درصد کاهش خواهد یافت.

در همین حال حاشیه سود واحدهایی که در زنجیره ارزش سرمایه‌گذاری نکرده‌اند احتمالا به زیر ۱۰ درصد کاهش خواهد یافت اما در رده شرکت‌های زیانده قرار نمی‌گیرند. توجه به این نکته ضروری است که بخشی از حاشیه سود بالای شرکت‌های فولادی مربوط به رانتی است که دولت با وضع عوارض صادراتی روی مواد اولیه و قیمت‌گذاری دستوری ایجاد کرده است.

این شرکت‌ها مواد اولیه خود را به بهای کمتر از قیمت‌های جهانی تامین می‌کنند. با توجه به شرایط یادشده شاهد خروج سرمایه از حلقه‌های بالادست زنجیره فولاد هستیم؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود با اصلاح نظام قیمت‌گذاری دستوری و همچنین اصلاح همزمان نرخ حامل‌های انرژی، مانع خروج سرمایه از این بخش و توسعه نامتوازن بیشتر در این زنجیره شد.

اصلاح نرخ حامل‌های انرژی زنجیره فولاد یکی از مراحلی است که باید در بسته جامع اصلاح ساختار زنجیره فولاد کشور انجام شود. اصلاح نظام عرضه و تقاضا، آزادسازی قیمت‌های محصولات کل زنجیره و اصلاح عوارض و تعرفه‌های صادرات و واردات از دیگر اقداماتی است که باید به‌طور همزمان عملیاتی شود تا آسیب‌پذیری صنعت فولاد کشور از محل اصلاح نرخ حامل‌های انرژی به حداقل برسد.

روزگار معدن
صنایع فلزی و غیرفلزی
۴ چهارشنبه
● ۵ آبان ۱۴۰۰
● ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۳
● ۲۷ اکتبر ۲۰۲۱
● سال چهارم ● شماره ۷۱۳

روی خط خبر

شرکت مس پیشرو در برقراری توازن بین ورزش حرفه‌ای و کارگری

در پی کسب مقام قهرمانی تیم فوتبال کارگری مس سرچشمه در مسابقات کارگری شرکت‌های جهان، اردشیر سعدمحمدی مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران با صدور پیامی این پیروزی غرورآفرین را تبریک گفت.

متن پیام به این شرح است:

به نام خدا

کارگران متعصب و غیرتمند جبهه تولید مس با پیروزی غرورآفرین در مسابقات فوتبال کارگری جهان نشان داده‌اند که نه تنها در خط مقدم تولید با جهاد خالصانه مشغول به تلاش و کوشش هستند بلکه در عرصه ورزش هم حرف‌های بسیاری دارند. موفقیت تیم کارگری در کنار ورزش حرفه‌ای و قهرمانی نشان می‌دهد که این شرکت در تلاش است توازن رو در امر ورزش به شکل مناسب برقرار کند.

در پایان ضمن عرض تبریک فرارسیدن سالروز ولادت با سعادت نبی مکرم اسلام حضرت محمد(ص) و امام جعفر صادق(ع) این پیروزی ارزشمند را به همه بازیکنان و مدیران تیم، به‌ویژه تمامی کارگران سختکوش صنعت مس تبریک گفته و برای همه این عزیزان تداوم موفقیت در عرصه‌های جهانی را آرزو می‌کنم.

تحقق ۱۱۰ درصدی برنامه تولید مقاطع سبک در فولاد آلیاژی

کارخانه نورد سبک شرکت فولاد آلیاژی ایران در مسیر تحقق اهداف عالی شرکت و در سایه تلاش متعهدانه و دلسوزانه مجموعه همکاران، بعد از چندین ماه محدودیت مصرف برق در صنایع فولادی، افتخاری تازه آفرید و با تولید ۲۳۰۷۳ تن انواع محصولات آلیاژی شامل ۲۱۶۹ تن کلاف و ۲۰۹۰۳ تن شاخه در مهرماه ۱۴۰۰، معادل ۱۱۰ درصد برنامه تولید را محقق نمود و افزایش ۲۳ درصدی تولید نسبت به ماه قبل را رقم زد.

سپاس بیکران از همدلی، همراهی و همگامی همکاران ارجمند که با تلاش و همدلی، موفقیت و افتخار به ارمغان می‌آورند.

سود ۱۱۱۹ ریالی میان‌دوره‌ای هر سهم «ارفع»

صورت سود و زیان میان‌دوره‌ای شرکت آهن و فولاد ارفع (با نماد بورسی ارفع) منتشر شد که بر مبنای آن سود ۱۱۱۹ ریالی برای هر سهم آن شناسایی شد. این میزان سود در مقایسه با مدت مشابه پارسال رشد ۱۳ درصدی نشان می‌دهد.

به گزارش معدن۲۴، بر مبنای اطلاعات و صورت‌های مالی میاندوره‌ای ۶ ماهه منتهی به ۳۱ شهریورماه ۱۴۰۰، درآمد عملیاتی شرکت آهن و فولاد ارفع در نیمه نخست امسال ۴۴۱۶۳ میلیارد و ۲۰۷ میلیون ریال به ثبت رسید که در هم‌سنجی با پارسال رشد ۷۲ درصدی داشته است. همچنین پس از کسر هزینه‌های فروش، اداری و عمومی، هزینه کاهش ارزش دریافتنی‌ها، هزینه‌های مالی و هزینه مالیات بر درآمد و سایر هزینه‌ها و همچنین اضافه شدن سایر درآمدها، سود خالص ۱۳۴۰۸ میلیارد و ۹۱۵ میلیون ریالی شناسایی شد که میزان سود خالص نیز رشد ۵۱ درصدی نشان می‌دهد. بر این اساس، سود پایه هر سهم ارفع ۱۱۱۹ ریال اعلام شد که در مقایسه با سود ۹۸۸ ریالی مدت مشابه سال گذشته، افزایش ۱۳ درصدی نشان می‌دهد. برپایه این گزارش، در نیمه نخست امسال میزان فروش داخلی ارفع به ۲۱۱ هزار و ۱۲۳ تن به مبلغ ۲۶۹۰۹ میلیارد و ۸۱۴ میلیون ریال رسید که از نظر ارزشی رشد ۱۴ درصدی نشان می‌دهد. در این مدت ۱۳۰ هزار و ۱۲۲ تن محصول از این شرکت به مقاصد صادراتی ارسال شد که درآمد ۱۷۲۵۳ میلیارد و ۳۹۳ میلیون ریالی برای ارفع به دنبال داشته است. میزان فروش صادراتی از نظر تناژ رشد ۲۶۵ درصدی و از نظر ارزش رشد ۷۴۱ درصدی در مقایسه با مدت مشابه پارسال داشته است. بر این اساس، جمع فروش محصولات داخلی و صادراتی این شرکت هر چند از نظر وزنی افت ۱۴ درصدی داشته، اما از نظر ارزشی رشد ۷۲ درصدی به ثبت رسانده است. برپایه این گزارش، نسبت فروش صادراتی به مجموع فروش ۳۸ درصد وزنی و ۳۹ درصد ارزشی بوده و میزان تولید شمش فولادی در این شرکت با افت ۱۹ درصدی در هم‌سنجی با پارسال به ۳۳۷ هزار و ۹۰ تن رسیده است.

پای سامانه جامع تجارت روی گلوی رانت خواران

یک فعال صنعت فولاد با اشاره به اینکه ثبت اطلاعات کارخانه‌های فولادی در سامانه جامعه تجارت مانع رانت‌خواری می‌شود، گفت: این عمل باعث می‌شود تا تولیدکنندگان فولادی به خصوص شرکت‌های خصولتی در بورس کالا عرضه کنند، اما در این میان، نباید بازار آزاد را هم نادیده گرفت و فراموش کرد. محمدرضا هوشمند در گفت‌وگو با فولادبان در رابطه با ثبت اطلاعات کارخانه‌های فولادی در سامانه تجارت و نقش آن در بازار فولاد گفت: طرح ثبت اطلاعات در سامانه جامع تجارت، طرح بسیار خوبی است که آقای فاطمی امین بیان کرده‌اند؛ البته ناگفته نماند که این طرح پیش از این هم در وزارتخانه وجود داشت، اما وزیر صنعت، معدن وتجارت در راستای اجرایی و تکمیل آن قدم برداشت. وی با اشاره به اینکه الزام فعالان زنجیره فولاد برای ثبت اطلاعات در سامانه جامع تجارت حرکتی مثبت است، افزود: اگر این سامانه باعث شود که کلیه فعالان زنجیره فولاد بتوانند در بورس عرضه کنند و تنها قسمتی از زنجیره را در بر نگیرد و همه فعالان این صنعت را شامل شود، حتما می‌تواند به عرضه و تقاضای بازار کمک کند و نباید جلوگیری از قیمت‌گذاری دستوری هم نادیده گرفت. این فعال صنعت فولاد تأکید کرد: تنظیم عرضه و تقاضا و همچنین قیمت‌ها در بازار فولاد منوط به این است که بازار آزاد به طور کامل فراموش نشود چراکه این بازار با اختلاف قیمت‌های خود با بورس کالا می‌تواند باعث رانت شود و با نظارت کامل بر بازارها بتوانیم تنظیم را در بازار آزاد هم ایجاد کنیم. هوشمند درباره تأثیر سامانه جامع تجارت روی حذف رانت در زنجیره فولاد گفت: این سامانه قطعا می‌تواند تا حدود زیادی رانت زنجیره فولاد را متوقف کند زیرا با این سامانه تمام اعضای زنجیره خود را ملزم به عرضه در بورس کالا می‌دانند و اگر کارخانجات خصولتی که مطمئنا از لابی قوی در قیمت‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها هستند، در بورس عرضه کنند، حتما جلوی رانت گرفته می‌شود.

فولاد مبارکه بر مدار توسعه پایدار

عکس: روزگار معدن

گروه معدن

فولاد مبارکه در سال‌های پس از انقلاب اسلامی به عنوان یکی از مهم‌ترین صنایع کشور در بحث ارزآوری و ایجاد اشتغال بوده و وجود مزیت‌های نسبی نظیر انرژی ارزان، نیروی کار خبره و مواد اولیه در دسترس و سهولت صادرات از طریق آب‌های آزاد باعث شده تا این صنعت رشد قابل توجهی در بخش‌های مختلف زنجیره از بالادست تا پایین‌دست تجربه کند.

به گزارش ایراسین، کشور ایران که تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی به چند کارخانه شمش‌سازی محدود بود، امروز با افتخار تمام رتبه دهم دنیا در تولید محصولات مختلف فولادی را به خود اختصاص داده و طرح‌های توسعه متعددی در این ۴ دهه به اجرا رسیده که نتیجه آن اشتغال مستقیم بیش از ۳۰۰ هزار نفر و خودکفایی در تولید محصولاتی نظیر ورق فولادی بوده که در رشد صنایع پایین‌دستی نظیر لوازم خانگی، خودروسازی و لوله و پروفیل تأثیر مستقیم و قابل توجهی بر جای گذاشته است.

درحال‌حاضر ظرفیت اسمی تولید فولاد در کشور به ۴۲ میلیون تن رسیده و در سال قبل بیش از ۳۲ میلیون تن فولاد در کشور تولید شده و براساس برنامه جامع فولاد، این ظرفیت تا سال ۱۴۰۴ باید به ۵۵ میلیون تن برسد که در این افق، شرکت‌های بزرگ فولادساز نظیر فولاد مبارکه همچنان نقش پررنگی را ایفا خواهند کرد و براساس آنچه که تا کنون از سوی این شرکت اعلام شده، برنامه اصلی فولاد مبارکه در سال‌های آتی، حفظ سهم خود در تولید فولاد و حرکت به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر به منظور بی‌نیازسازی صنایع از واردات این محصولات و همچنین توسعه بازارهای صادراتی است. براساس اطلاعات موجود در سایت ایمیدرو، سهم تولیدات فولاد مبارکه از کل تولید فولاد در سرفصل‌های گندله، اسفنجی و شمش به شرح ذیل است: نگاهی به طرح‌های توسعه در دست اجرای فولاد مبارکه نشان می‌دهد برنامه اصلی این شرکت تا افق ۱۴۰۴ علاوه بر افزایش ظرفیت تولید، تمرکز بر تأمین مواد اولیه و نهاده‌های اصلی تولید نظیر آب و برق است و این شرکت به منظور کاهش تمرکز تولید خود در کارخانه اصلی، برنامه افزایش ظرفیت شرکت‌های وابسته خود در سایر نقاط از جمله هرمزگان و سفیددشت و تکمیل زنجیره تولید در این مناطق به منظور کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل را دارد.

ویژگی اصلی طرح‌های توسعه فولاد مبارکه در ادامه به تشریح آن می‌پردازیم، توسعه عمومی و افقی توأمان و تأکید بر توسعه همه‌جانبه زنجیره تولید اعم از بالادست و پایین‌دست است تا در ادامه از بروز ناهم‌سانی در زنجیره و خالی ماندن ظرفیت تولید جلوگیری شود.

صنعت فولاد در سال‌های گذشته متحمل ریسک‌های فراوانی شده اما مهم‌ترین ریسک‌های مختص فولاد مبارکه به صورت خلاصه در جدول ذیل گردآوری شده‌اند.

همانگونه که اشاره شد، مسئله تامین پایدار مواد اولیه، مهم‌ترین ریسک موجود در کل صنعت فولاد بوده که فولاد مبارکه با برنامه‌ریزی مشخص در سرمایه‌گذاری در بالا دست تا حد زیادی به این مسئله فایق آمده است اما برای رفع کلی مشکل، توسعه سرمایه‌گذاری در این حوزه و خصوصا بهبود تولیدات در معادن سنگان در دستور کار است.

علاوه بر ریسک‌های بلند مدتی که به آن اشاره شد، بروز برخی ریسک‌های عملیاتی کوتاه مدت نیز غیرقابل اجتناب بوده و لازم است در کنار طرح‌های توسعه راهبردی، به روز رسانی خطوط تولید، تعمیرات و بهینه‌سازی رویه‌ها به صورت مستمر انجام شوند تا در بلندمدت شاهد کاهش تولید و بروز مشکلات ساختاری در خطوط تولید نباشیم. اهم این دست پروژه‌ها که در سال ۹۹ به بهره‌برداری رسیده‌اند نیز به شرح جدول ذیل است:

▣ طرح‌های توسعه راهبردی

طرح‌های توسعه اصلی و راهبردی فولاد مبارکه بر اساس ریسک‌های شناسایی شده طراحی شده که مهم‌ترین آن‌ها، افزایش تولید کنسانتره و گندله در سنگان، توسعه فولاد سبا، بهبود ظرفیت نورد سرد و گرم و فولادسازی سفیددشت است که براساس اطلاعات منتشره از سوی شرکت، بیشترین میزان پیشرفت این پروژه‌ها با ۹۰ درصد به طرح توسعه فولاد سنگان اختصاص دارد.

پروژه فولادسازی سفیددشت که هم‌اکنون ۸۷ درصد پیشرفت فیزیکی آن محقق شده از جمله طرح‌های راهبردی فولاد مبارکه برای تکمیل زنجیره تولید این فولادسازی است که در صورت بهره‌برداری کامل، این واحد را به یک شرکت فولادساز کامل تبدیل خواهد کرد که ۸۰۰ هزار تن شمش تولیدی آن در سایر بخش‌های فولاد مبارکه قابل استفاده خواهد بود. بر اساس صورت‌های مالی فولاد مبارکه منتهی به ۲۹ اسفند سال ۱۳۹۹، آخرین وضعیت طرح‌های توسعه شرکت فولاد مبارکه به این شرح است؛ بیشترین پیشرفت فیزیکی به طرح واحد گرم و پس از آن طرح مهم تصفیه و انتقال فاضلاب اختصاص دارد و پیش‌بینی شده بیشتر طرح‌های این جدول در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به بهره‌برداری برسند.

صادرات تضمین توسعه

معاون بازرگانی شرکت معدنی و صنعتی چادرملو ضمن اعلام میزان صادرات و درآمد ارزی آن در ۶ ماهه اول امسال به تشریح اهداف کلی صادرات چادرملو پرداخت و گفت: کسب درآمد ارزی به منظور تامین مالی طرح‌های توسعه، دفاع از موقعیت خود در بازار در مقابل صادرکنندگان موجود داخلی و منطقه، حسین اطمینان اظهارکرد: بهره‌مندی از بیشترین ظرفیت تولید برای افزایش صادرات، ارزیابی فناوری‌های جدید در تولید با رویکرد افزایش بهره‌وری و تنوع گریدهای شمش تولیدی، افزایش شهرت و برندسازی بین‌المللی، ارزیابی گریدهای جدید برای تولید (نوع محصول) و افزایش مشتریان با رویکرد تنوع بازارهای صادراتی از جمله اهداف کلا صادرات در شرکت معدنی و صنعتی چادرملو است.

معاون بازرگانی چادرملو میزان صادرات شمش فولادی چادرملو در نیمه اول امسال را ۱۷۲ هزار و ۴۶۵ تن اعلام کرد وگفت: چادرملو در ۶ماهه اول امسال، بالغ بر ۴۵۶ هزارو ۲۶۱ هزارتن شمش فولادی تولید کرده است که بخش عمده آن از طریق بورس کالا در بازار داخلی عرضه شده است.

وی افزود: میزان درآمد ارزی چادرملو از محل صادرات شمش فولادی بالغ بر ۱۰۰ میلیون و ۴۱۵ هزار دلار بوده است که صرف تامین نیاز ارزی اجرای طرح‌های توسعه شرکت خواهد شد. اطمینان با اعلام این‌که چادرملو از جمله شرکت‌هایی است که زنجیره فولاد از معدن تا محصولا نهایی را در اختیار دارد و همواره نگرش مدیران ارشد شرکت در راستای ارزش‌آفرینی و ایجاد ارزش‌افزوده در زنجیره‌فولاداست، تصریح کرد، چادرملو در استراتژی فعالیت‌های خود، دستیابی به ذخایر جدید معدنی را در اولویت اهداف خود قرار داده است. علاوه بر آن شناسایی تامین‌کنندگان سنگ‌آهن از معادن کوچک مقیاس منطقه و یا سایر تامین‌کنندگان سنگ نیز از مهم‌ترین برنامه‌های چادرملو است. وی با اعلام این که چادرملو همواره محصولات خود را از طریق بورس عرضه می‌کنند و اولویت را در تامین نیازهای کارخانجات داخلی قرار داده است، گفت: این شرکت درحال‌حاضر یک میلیون تن شمش تولید می‌کند که تمامی فروش داخلی را از طریق بورس به فروش می‌رساند و بخشی را نیز با هدف تامین ارز به خارج از طریق مزایده صادر می‌کند. او از برندسازی محصولات این شرکت خبر داد و گفت: شمش چادرملو در بازارهای جهانی با نام CMIC عرضه می‌شود و صرفا نیز از طریق مزایده به فروش می‌رسد. اطمینان افزود: این شرکت یکی از موفق‌ترین شرکت‌های معدنی و صنعتی کشور است که تاکنون به تمام تعهدات خود در خصوص تعهدات برگشت ارز حاصل از صادرات و ثبت آن در سامانه نیما عمل کرده و از این‌که در این شرایط بحرانی توانسته است بخشی از نیاز ارزی کشور را مرتفع سازد، برخود می‌بالد. وی تمرکز بر اکتشاف بر پهنه‌های جدید را از جمله مهم‌ترین اولویت‌ها و دغدغه‌های مدیریت ارشد دانست و تصریح کرد در همین راستا اقدام به خرید ۸ دستگاه ماشین‌آلات حفاری عمیق کرده‌ایم که تا کنون ۴ دستگاه آن وارد کشور و در نقاط هدف مستقر شده‌اند. وی در عین حال تصریح کرد: چون اکتشافات هزینه‌بر است و گاها جذابیت زیادی برای بخش‌خصوصی ندارد، لذا به‌نظرمی‌رسد که باید دولت مشوق‌های زیادی برای بخش خصوصی درنظر بگیرد مثلا اگر پهنه‌ای اکتشاف شد، بخش خصوصی هم در آن مشارکت کند و سهیم شود. معاون بازرگانی چادرملو همچنین در خصوص معدن D۱۹ نیز گفت عملیات باطله برداری آغاز شده و خوشبختانه از سرعت مناسبی نیز برخوردار است. وی با تاکید بر این‌که چادرملو در انجام اکتشافات در اقصی‌نقاط کشور آمادگی دارد و انتظار دارد اجازه عملیات اکتشافی داده شود، افزود: امروز اگر از معادن و پهنه‌های جدید غافل شویم، چند سال دیگر شاهد اتمام ذخایر و درنهایت کاهش تولید فولاد خواهیم بود که این یک تهدید استراتژیک برای کشور است. بنابراین باید پهنه‌های معدنی کشور در اختیار تیم اکتشافی معادن قرار گیرد. این مهم راه برون رفت از تهدیدهای فعلی است.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان:

خرید سیمان از بورس کالا آسان شده است

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان گفت: با عرضه کامل سیمان در بورس کالا طی چند ماه گذشته، رفته رفته شرایط برای خریداران آسان تر شده و فرهنگ خرید از بورس نیز در میان خریداران در حال ارتقا است به طوریکه با آگاهی عاملان توزیع سیمان در زمینه بورس کالا و برشمردن مزایای خرید از این مکانیزم شفاف و رقابتی، شاهد افزایش شمار خریداران سیمان از مسیر بورس هستیم که با این رویه قطعا صنعت سیمان به اهداف خود دست خواهد یافت. عبدالرضا شیخان در گفت و گو با «کالاخبر» اظهار داشت: در حال حاضر شاهد تعیین کف عرضه هایی از سوی وزارت صنعت،معدن وتجارت و ابلاغ آن به بورس کالا هستیم درحالی که به عقیده بنده باید بر روی این کف عرضه ها با توجه به شرایط اقلیمی و فاصله کارخانجات تا مقاصد مصرف تجدیدنظرهایی صورت گیرد. شیخان در این باره توضیح داد: باید راهکاری اندیشیده شود که محصول از مناطق پر تولید به مناطق پر مصرف سیمان حرکت داده شود. لذا باید تمهیداتی در نظر گرفته شود تا تمامی کارخانجات امکان فروش داشته و در مقابل همه مصرف کنندگان سیمان امکان دسترسی به کالای مورد نظر خود را با قیمت های معقول و منطقی داشته باشند. به گفته شیخان، تنها ۴، ۵ ماه از اصلاح روند های بازار سیمان از مسیر بورس کالا به عنوان یک صنعت ۸۸ ساله می گذرد که در زمینه اتخاذ بهترین شیوه برای معاملات و حمایت از تولید، تعامل مناسبی میان وزارت صنعت،معدن وتجارت ، بورس کالا و فعالان این صنعت برقرار شد. وی ادامه داد: عقیده ما این است که در بحث قیمت پایه نیز باید تجدیدنظری صورت گیرد چراکه اگر قرار است سیمان از قیمت گذاری دستوری خارج شود باید قیمت پایه نیز اصلاح شود. ثابت ماندن قیمت های پایه به معنای تداوم حالت دستوری است. به عبارت دیگر با توجه به شرایط و قیمت های تمام شده، قیمت پایه هم باید مورد بازنگری قرار گیرد. شیخان تاکید کرد: اکنون شاهد هستیم که نسبت به ۳ ماه پیش عوامل تشکیل دهنده قیمت تمام شده شرکت های سیمانی بالای ۴۰ تا ۵۰ درصد بالا رفته است و این موضوع توان رقابت را از سیمانی ها می گیرد.

▣ مشکل گاز و نیاز به اصلاح قیمت پایه

وی ضمن اشاره به قطعی برق در برهه ای از سال گفت: به نظر می رسد به واسطه تامین نیاز مصارف خانگی به زودی گاز کارخانجات دچار مشکل شود و آن زمان قطعا نوسان قیمت خواهیم داشت. از این رو انتظار می رود برای بازگرداندن آرامش به بازار شاید نیاز باشد قیمت های پایه با توجه به افزایش سرسام آور هزینه ها تغییر کند.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در بخش دیگری از صحبت های خود گفت: با توجه به ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده و هزینه های حمل که زمزمه های گرانی آن شنیده می شود و همینطور سود عاملین توزیع، هر کیسه سیمان که درب کارخانه حدود ۲۵ هزار تومان در بورس قیمت می خورد، حدود ۳۵ تا ۴۰ هزار تومان به دست مصرف کننده می رسد که رقمی منطقی بوده و این قیمت به مراتب پایین تر از نرخ های قبل از ورود سیمان به بورس کالاست. شیخان اظهار داشت: هزینه های حمل بخش قابل توجهی از هزینه های سیمان را به خود اختصاص داده و بعضا در هر کیسه سیمان هزینه حمل ممکن است به ۸ تا ۱۰ هزار تومان برسد.

به گفته دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان، لازمه تعادل بازار سیمان، تامین سوخت و برق پایدار است در غیر این صورت قیمت ها ممکن است به نرخ های زمان قطعی برق برسد که در این صورت، مصرف کننده دچار مشکل خواهد شد.

وی اظهار کرد: زمانی می توان سیمان را به وفور و از طریق عرضه در بورس به دست مصرف کننده رساند که تامین سوخت و برق کارخانجات پایدار باشد.

▣ اصلاح بازار پس از ۸۸ سال قیمت دولتی

شیخان در پاسخ به این سوال که سیمان پس از چند سال در مسیر اصلاح بازار قرار گرفته است؟ گفت: سیمان با قدمت ۸۸ سال یعنی از زمان تاسیس نخستین کارخانه در کشور در سال ۱۳۱۲ تا قبل از عرضه در بورس کالا به روش های سنتی فروش رفته است. این محصول در بین سال های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ به جهت تولید پایین تر، بازار سیاه داشت اما به مرور و با تولید انبوه و ظرفیت سازی های صورت گرفته، ظرفیت تولید آن به ۸۸ میلیون تن رسید درحالی که در بهترین شرایط نیاز کشور بیشتر از ۶۳ میلیون تن نبود لذا سیمان اکنون در شرایط نرمالی قرار دارد؛ البته تاکید می کنم که این موضوع منوط به تامین برق و سوخت پایدار است. وی ادامه داد: بنابراین سیمان با ورود به بورس کالا در مسیر اصلاح بازار قرار گرفت و اگر مشکلات کوچکی که برای اصلاح بازار به آن اشاره می شود را رفع کنیم درمجموع روش بسیار خوبی برای رشد انگیزه تولید در پیش گرفته شده است.

▣ عرضه در رینگ صادراتی با شروع سال ۱۴۰۱

شیخان در خاتمه نیز به بحث صادرات سیمان از مسیر بورس کالا اشاره ای داشت و گفت: در سنوات گذشته قرار بود به صورت پایلوت ابتدا صادرات سیمان از طریق بورس کالا صورت گیرد و سپس عرضه در رینگ داخلی پیگیری شود اما این مسئله برعکس شد و در ابتدا عرضه های داخلی انجام گرفت.

او گفت: از ابتدای سال آینده با آرامش بازار و تامین پایدار سوخت و برق، صادرات سیمان از رینگ بین المللی بورس پیگیری خواهد شد چراکه در فروش های صادراتی تعهد تامین الزامی است و درصورت عدم تعهد زیان های هنگفتی متوجه شرکت های سیمانی خواهد بود. به عقیده من عرضه از رینگ صادراتی بورس کالا راهکار خوبی برای صنعت سیمان است.

افزایش قیمت مس و آلومینیوم ادامه دارد

مرضیه احقاقی

بیش از چند ماه است که موسسات تحقیقاتی دنیا درباره کمبود گاز و احتمال ایجاد بحران برای تامین انرژی هشدار داده‌اند. در همین حال، موجودی ذخایر گاز در کشورهای اروپایی به پایین‌ترین سطح خود طی یک دهه گذشته رسیده است. این محدودیت در کشورهای آسیایی ازجمله چین نیز به چشم می‌خورد. بحران یادشده در هفته‌های اخیر محرک قیمت کامودیتی‌های فلزی در بازارهای جهانی بوده، تاجایی که شاهد صعود کم‌سابقه بهای اغلب فلزات در بورس فلزات لندن بوده‌ایم. از آنجا که هنوز در ابتدای فصل سرما هستیم، انتظار می‌رود این روند محدودیت گاز و اثرات آن بر بهای قیمتی فلزات پایه ادامه‌دار باشد.

براساس گزارشی از «روزگارمعدن»، چین در رده بزرگ‌ترین تولیدکنندگان اغلب فلزات صنعتی دنیا قرار دارد. این کشور طی هفته‌های اخیر با کمبود جدی برق روبه‌رو شده و همین موضوع روند تولید صنایع را در این کشور و به‌دنبال آن بازارهای جهانی کامودیتی‌های فلزی را متاثر کرده است. با وجود محدودیت‌های کنونی در روند تامین انرژی در چین، یکی از مقامات سازمان برنامه‌ریزی دولتی چین در تاریخ ۱۳ اکتبر ادعا کرد این کشور منابع موردنیاز انرژی برای مصارف داخلی را در زمستان امسال تامین می‌کند.

در حال حاضر چندین استان چین با بدترین بحران انرژی خود در چند سال اخیر روبه‌رو شده‌اند. رشد قابل‌توجه ظرفیت‌های تولید در صنایع گوناگون و همچنین افزایش بی‌سابقه بهای زغال‌سنگ به‌عنوان سوخت اصلی مورد استفاده در نیروگاه‌های این کشور، علت اصلی کمبود برق در چین هستند. در چنین شرایطی، بسیاری از واحدهای صنعتی چین ناچار شده‌اند بخشی از فعالیت‌های تولیدی خود را متوقف کنند.

در این میان، لی مینگ، مسئول شبکه برق دولتی چین پیش‌بینی کرده که توان تولیدی شبکه سراسری برق چین در زمستان امسال به ۱۰۰۰ گیگاوات برسد، درحالی‌که توان تولید شبکه برق این کشور در زمستان سال گذشته برابر ۹۷۰ گیگاوات رسید. با وجود تمام تلاش‌های دولت چین برای تامین برق، همچنان تامین این انرژی به معضلی برای این کشور بدل شده و حدود ۱۷ منطقه در چین از ماه سپتامبر کاهش مصرف برق را اعمال کرده‌اند. پکن نیز اجازه رشد ۲۰ درصدی قیمت برق از سطوح پایه را برای صنایع پرانرژی صادر کرده و به دولت‌های محلی دستور داده ضمن انتشار فهرست شرکت‌های پرمصرف از هرگونه مصرف غیرقانونی برق توسط آنها جلوگیری کنند.

در ادامه باید خاطرنشان کرد که کشورهای اروپایی نیز طی ماه‌های گذشته با بحران جدی در تامین گاز روبه‌رو شده‌اند و شاهد رشد قابل‌توجه بهای گاز در این کشورها بوده‌ایم که در مواردی حتی به تعطیلی برخی واحدهای تولیدی نیز منجر شده است. البته در این میان، کشورهای گوناگون تلاش کرده‌اند با اجرای طرح‌های ملی هرکدام نیاز خود به گاز را ساماندهی کنند. به‌عنوان مثال، دولت اسپانیا به‌دنبال آن است تا بستری متمرکز برای خرید گاز طبیعی را با هدف ایجاد ذخایر استراتژیک ایجاد کند. هلند و انگلیس نیز بهای گاز مصرفی را برای فصل سرما به ۲ برابر افزایش خواهند داد تا بدین‌ترتیب زمینه صرفه‌جویی هرچه بیشتر در مصرف این حامل انرژی فراهم شود. آلمان نیز قیمت برق مصرفی را برای سال آینده حداکثر ۱۳ درصد افزایش خواهد داد. در همین حال برخی واحدهای بزرگ صنعتی به‌دلیل افزایش قیمت گاز و زغال‌سنگ، کارخانه‌های خود را تعطیل کرده یا تولیدشان را کاهش داده‌اند.

رکورد ۱۳ ساله آلومینیوم شکسته شد

بهای فروش آلومینیوم در بورس فلزات لندن طی روزهای اخیر رکوردهای جدیدی را ثبت کرد و به بالاترین سطح خود طی ۱۳ سال گذشته رسید. این فلز نقره‌ای در تاریخ ۱۸ اکتبر سال جاری میلادی با بهای ۳۱۸۰ دلار به‌ازای هر تن به فروش رفت. رکورد قبلی ثبت شده از این فلز در ژوئیه سال ۲۰۰۸ برابر ۳۲۹۱ دلار به‌ازای هر تن بود. آلومنیوم فلزی است که در تولید آن از انرژی قابل‌توجهی استفاده می‌شود تاجایی‌که از آن با عنوان برق جامد هم یاد می‌شود. برق موردنیاز برای تولید هر تن آلومینیوم، ۱۴ مگاوات ساعت برآورد می‌شود. بر همین اساس نیز بحران‌های پیش آمده در حوزه انرژی به شدت بر روند قیمتی این فلز در بازارهای جهانی اثرگذار بوده‌اند. درواقع افزایش هزینه‌های انرژی در کشورهای اروپایی و آسیایی زمینه کاهش هرچه بیشتر عرضه آلومینیوم را فراهم می‌کند. همین موضوع نیز می‌تواند محرک بهای آلومینیوم در ماه‌های آینده باشد. در چنین شرایطی، سرمایه‌گذاری روی آلومینیوم پیشنهاد می‌شود.

چین در مقام بزرگ‌ترین تولیدکننده آلومینیوم دنیا شناخته می‌شود. میزان مصرف برق در این صنعت در کشور چین، قابل‌توجه برآورد می‌شود. بدین ترتیب چین برای کاهش مصرف انرژی خود باید تولید آلومینیوم را محدود کند.

در همین حال انتظار می‌رود چشم‌اندازهای تولید آلومینیوم این کشور نیز کاهشی باشند؛ بدین ترتیب مصرف این فلز با کسری قابل‌توجهی همراه خواهد شد. کسری عرضه برق در چین موجب شده واحدهای ذوب آلومینیوم در استان چینگهای چین تولید خود را به‌منظور کاهش بار در شبکه برق کاهش دهند.

رشد کم‌سابقه هزینه انرژی با محوریت گاز طبیعی در اروپا نیز بر محدودیت‌های تولید آلومینیوم افزوده است. در چنین شرایطی برخی از واحدهای ذوب آلومینیوم اروپایی ازجمله شرکت هلندی آلدل، تولید خود را متوقف کرده‌اند. تمام موارد یادشده از یک‌سو زمینه افزایش هزینه تمام‌شده تولید آلومینیوم را فراهم می‌کنند و از سوی دیگر به رشد بهای فروش این فلز نقره‌ای در بازارهای جهانی به سبب کمبود تولید و عرضه، دامن می‌زنند.

با وجود شرایط یادشده و محدودیت‌های کنونی در تولید آلومینیوم، اتحادیه اروپا اقدام به وضع عوارض ضددامپینگ برای خرید این فلز نقره‌ای رنگ از چین کرده است. این اقدام که با هدف حمایت از صنایع تولیدکننده آلومینیوم در اروپا اجرایی شده، هزینه‌های مضاعفی را به صنایع مصرف‌کننده این فلز همچون خودروسازی یا واحدهای تولیدکننده قوطی نوشابه و ظروف یک‌بارمصرف تحمیل خواهد کرد.

افزایش قیمت برق، عامل صعود مس

بهای فروش هر تن مس در ۱۹ اکتبر سال جاری میلادی رکوردی جدید ثبت کرد و برابر ۱۰۶۵۲ دلار گزارش شده است. کاهش موجودی این فلز سرخ رنگ در انبارهای بورسی جهان و همچنین افزایش قیمت برق از عوامل اصلی رشد قیمت آن یاد می‌شوند. موجودی انبارهای بورس فلزات لندن در تاریخ موردبحث به ۱۷۸۲۲۵ تن رسیده که کمترین میزان از سال ۱۹۷۴ تاکنون است و همین موضوع زمینه رشد قیمت این فلز را در بازارهای جهانی فراهم کرد.

علاوه بر موارد یادشده باید تاکید کرد که مس در آینده و با توجه به اهداف تولید و صنعتی شدن با بهره‌گیری از انرژی‌های پاک، جایگاه ویژه‌ای دارد، چراکه مس در ساخت توربین‌های بادی، خودروهای برقی و پنل‌های خورشیدی کاربرد دارد. بر همین اساس نیز پیش‌بینی می‌شود با توجه به اقبال جهانی در مصرف انرژی‌های پاک، تقاضا برای این فلز سرخ‌رنگ طی سال‌های آینده رو به رشد باشد.

روی در سقف قیمتی ایستاد

بهای فروش هر تن روی در بورس فلزات لندن در تاریخ ۱۸ اکتبر برابر ۳۸۱۵ دلار گزارش شد. این رشد قیمتی پس از آن حاصل شد که شرکت نیرستار اعلام کرد میزان تولید ۳ واحد ذوب روی خود در اروپا را به‌دلیل افزایش قیمت برق تا ۵۰ درصد کاهش می‌دهد. همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره شد قیمت برق در هفته‌های اخیر به‌دلیل کمبود انرژی در آسیا و اروپا به بالاترین حد خود رسیده است. گفتنی است نیرستار به‌عنوان دومین تولیدکننده بزرگ روی و یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های ذوب روی در جهان شناخته می‌شود و در سراسر شمال اروپا، ایالات متحده و استرالیا فعالیت می‌کند.

روند رو به رشد قیمتی و همچنین کاهش تولید این فلز در حالی رقم خورد که شرکت تحقیقاتی فیچ سولوشنز پیش‌بینی کرده بود مازاد تولید جهانی روی که در سال ۲۰۲۰ به‌وجود آمد در میان‌مدت ادامه خواهد داشت و نتیجه آن افزایش موجودی روی خواهد بود. این موسسه همچنین برآورد کرده بود که این روند مازاد عرضه زمینه کاهش قیمت روی را در بازار جهانی فراهم خواهد کرد. در همین حال، میانگین قیمت روی را در سال ۲۰۲۱ حدود ۲۶۰۰ دلار به‌ازای هر تن برآورد کرده بود اما در حال حاضر این فلز با بهای به مراتب بالاتری در سطح جهانی به فروش می‌رسد.

در ادامه باید خاطرنشان کرد که مدیران شرکت نیرستار تاکید دارند که هزینه‌های محیط زیستی و اقتصادی انتشار کربن توسط نیروگاه‌های برق به مشتریان صنعتی و خانگی وارد می‌شود و در شرایط کنونی، دیگر کارکرد چنین نیروگاه‌هایی با ظرفیت کامل از نظر اقتصادی به صرفه نیستند.

روند کمبود انرژی و افزایش بهای آن، روند تولید روی را در چین هم تحت‌تاثیر قرار داده، تاجایی که بسیاری از واحدهای ذوب روی در چین طی ماه‌های گذشته چندین بار، میزان تولید خود را کاهش داده‌اند. البته در حالت کلی میزان تولید روی در جهان مازاد تقاضا برای این محصول است اما با توجه به شرایط موجود و همچنین روند کاهشی این فلز، گروه مطالعات بین‌المللی سرب و روی پیش‌بینی کرده در سال جاری و سال آینده میلادی، همچنان جهان با اندکی مازاد عرضه روی روبه‌رو خواهد بود.

سخن پایانی

میانگین قیمت اغلب فلزات در بازارهای جهانی طی هفته‌های اخیر رو به رشد گزارش شده و در همین حال شاهد ثبت رکوردهایی خارج از انتظار تحلیلگران هستیم. در همین حال، فعالان بازار کامودیتی‌ها این روند رو به رشد قیمتی را در سال آینده نیز ادامه‌دار پیش‌بینی می‌کنند.

براساس اعلام بورس فلزات لندن، در سال آینده آلومینیوم بیشترین ظرفیت رشد قیمتی را دارد. میانگین رشد قیمتی آلومینیوم در سال ۲۰۲۲ برابر ۳۹ درصد در مقایسه با سال جاری میلادی عنوان شده است. احتمال می‌رود مس نیز رشد ۳۵ درصدی قیمتی را از آن خود کند و در جایگاه دوم قرار گیرد. در همین حال انتظار می‌رود نیکل و سرب نیز با احتمال افزایش ۲۱ و ۵ درصدی در رده‌های بعدی رشد قیمتی قرار گیرند.

خبر

وعده پکن برای مهار سفته‌بازی در بازار فولاد

آژانس CSRC، رگولاتور ارشد اوراق بهادار چین، در بیانیه‌ای اعلام کرد که «قاطعانه سفته‌بازی‌های بیش از حد را مهار می‌کند و به سفته‌بازی سرمایه‌های مخرب پایان می‌دهد». این بیانیه، جرقه‌ای برای فروش در معاملات آتی محصولات فولادی شد.

به گزارش فولادبان، آژانسCSRC متعهد شد که نظارت بر بازارهای آتی کالاهای چین را تقویت کند و مبادلات را برای اتخاذ تدابیری مانند افزایش کارمزدها، تشدید محدودیت‌های معاملاتی و گسترش محصولات تسویه‌حساب فیزیکی برای تضمین عرضه و ثبات نرخ کالاهای عمده هدایت کند.

هدف اصلی آژانس CSRC مهار نرخ زغال‌سنگ حرارتی است که به کمبود برق در چین منجر شده است. معاملات آتی آهنی در معاملات بعد از این بیانیه، کاهش یافت زیرا فعالان بزرگ بازار به عنوان یک اقدام احتیاطی، موقعیت‌های خرید را کاهش دادند.

فعال‌ترین قرارداد زغال‌سنگ کک‌شو در ژانویه در بورس کالای دالیان (DCE) ۱۲ درصد کاهش یافت و به ۳۱۰۹ یوان / تن (۴۸۶ دلار در هر تن) رسید.

قرارداد سنگ‌آهن در بورس کالای دالیان برای ماه ژانویه نیز با ۸/۷ درصد کاهش به ۶۵۰/۵ یوآن در تن رسید. معاملات آتی کویل نورد گرم ژانویه هم در بورس آتی شانگهای با ۶/۲ درصد کاهش به ۵۲۶۸ یوان در هر تن رسید، در حالی که قرارداد میلگرد با ۸ درصد کاهش به ۴۹۷۶ یوان در هر تن رسید.

چین ظرفیت جدید معدن زغال‌سنگ را تصویب کرده و نرخ زغال‌سنگ حرارتی را در تلاش برای کاهش شکاف عرضه در بازار تقریبا ۴ میلیارد تن در سال زغال‌سنگ خود تصویب کرده است؛ اما عرضه در زمستان همچنان محدود است و اگر پدیده آب و هوایی لانینا به شرایط سردتر از حد معمول منجر شود، تقاضا برای گرمایش ممکن است افزایش یابد.

محدودیت‌های برق برای کارخانه‌های فولاد، به‌ویژه برای محصولات بلند همچنان ادامه دارد. منطقه جیانگسو تنها با گذشت یک هفته از ازسرگیری فعالیت‌های خود پس از تعطیلات روز ملی، محدودیت‌های برق را دوباره بر روی فولادسازان خود اعمال کرد.

تولید فولاد خام ماه سپتامبر چین با ۲۱ درصد کاهش به پایین‌ترین حد در چهار سال گذشته رسید، زیرا کارخانه‌ها به دنبال هدف سالانه رشد صفر هستند. همچنین محدودیت‌های برق به مصرف‌کنندگان فولاد صنعتی نیز ضربه زده است.

www.Gostaresh.news

آخرین اخبار و تازه ترین تحلیل ها را در پایگاه خبری «گسترش نیوز» دنبال کنید

خبر

رفع مشکل نشت آلودگی از کارخانه سیمان دشتستان

مدیرعامل شرکت صنایع سیمان دشتستان استان بوشهر گفت: با هزینه ۲۰ میلیارد ریال و بهسازی سیستم فیلتراسیون مشکلات نشت گرد و غبار و آلودگی زیست محیطی چند روز اخیر این کارخانه برطرف شد.

ایرج موسوی در گفت‌وگو با ایرنا افزود: تاکید ما برحفظ و حمایت از محیط‌زیست داخل و پیرامون کارخانه است و عملکرد این شرکت مطابق با استانداردهای زیست محیطی است.

وی یادآورشد: کارخانه سیمان دشتستان تنها شرکت بزرگ این شهرستان نقش بسزایی در اشتغالزایی و آبادانی دارد.

موسوی ادامه داد: با توجه به اقدامات صورت گرفته در ۹ ماه اخیر، این کارخانه آلودگی نداشته است و تعمیرات گسترده با هزینه بالا روی سیستم فیلتراسیون آن انجام گرفته است.

وی ادامه داد: اندازه گیری پارامترهای آلاینده محیط‌زیست مطابق با قانون صورت می‌پذیرد و نتایج نشان می‌هد این شرکت در شرایط استاندارد خوبی است.

موسوی با اشاره به اقدامات زیست محیطی شرکت سیمان دشتستان افزود: مدیریت جامع محیط زیست، پسماند، نصب و راه‌اندازی تصفیه خانه فاضلاب و استفاده از خروجی آن برای آبیاری فضای سبز، ایجاد و نگهداری سطح بالای فضای سبز (بیش از دوبرابر استانداردهای تعریف شده)، پایش لحظه‌ای غبار خروجی در راستای حفاظت از محیط‌زیست انجام شده است.

مدیرعامل شرکت صنایع سیمان دشتستان یادآورشد: با توجه به اینکه خروج هر ذره گرد و غبار از سیستم موجب هدر رفتن سرمایه‌های شرکت می‌شود، مسئولان کارخانه سیمان دشتستان در راستای حفاظت محیط‌زیست و منافع خود اقدام‌های بازدارنده را انجام می‌دهند.

وی اظهارکرد: با توجه به ماهیت کار، در برخی مواقع به دلیل خرابی غیر قابل پیش‌بینی ماشین‌آلات و دستگاه‌های غبارگیر، سبب نشت غبار شده که همواره با وجود مشکلات بسیار زیاد در تامین قطعات یدکی به دلیل تحریم‌های ظالمانه، درکوتاه‌ترین زمان ممکن برطرف شده است.

موسوی گفت: شرکت سیمان دشتستان جز محدود شرکت هایی در منطقه است که وسعت زیادی از محدوده اطراف درختکاری و احیای معادن کرده است.

وی اظهارکرد: با توجه به اینکه در محیط صنعتی بعضی از نقص‌های فنی غیرقابل پیش‌بینی اتفاق می‌افتد صبح روز پنجشنبه هشتم مهرماه به دلیل مستعمل بودن قطعه دستگاه پمپ صنعتی در تجهیز دپارتمان پیش گرمکن و مسیر الکتروفیلتر باعث خروج مواد از دودکش این مجموعه شد.

موسوی گفت: تجهیز مورد نظر پمپ صنعتی با فشار ۴۰بار و دبی ۷۰ متر مکعب برساعت است برای این دپارتمان ۲ پمپ اصلی و یک پمپ یدکی طراحی شده و روز پنجشنبه پمپ اصلی و یدکی پس از استارت دچار نقص فنی شدند.

مدیرعامل شرکت صنایع سیمان دشتستان یادآورشد: این پمپ‌ها ساخت کشور اتریش بوده و به علت تحریم، قطعات یدکی آنها به سادگی قابل تامین نیست.

وی افزود: با این حال قطعات مستعمل این تجهیز با تلاش پرسنل متخصص و فنی این شرکت در کمترین زمان ممکن بازسازی، نصب و استارت شد.

موسوی اضافه کرد: تمام تلاش خود را برای نگهداری، تعمیر و تامین قطعات انجام می‌دهیم و تاکنون مذاکراتی با یک شرکت دانش‌بنیان برای بازطراحی قطعات انجام شده است.

فرونشست، مرگ پنهان زمین

گروه معدن

بخش‌های وسیعی از کشور از افت سفره‌های زیرزمینی آب تاثیر گرفته و قلب دشت‌ها در بحران خشکسالی و بی‌توجهی انسان‌ها چاک چاک شده است؛ صحبت از پدیده‌ای خزنده به نام فرونشست و مرگ پنهان زمین در ایران است که حیات را تهدید می‌کند.

اخیرا رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشاف معدنی کشور با بیان اینکه میزان آبی که درون زمین فرو می‌رود با میزان آب استخراج شده متناسب نیست، اظهار کرد که همین امر باعث بروز پدیده فرونشست در همه جای کشور به‌جز استان‌های گیلان و مازندران شده است.

فرونشست زمین که کاهش منابع آب زیرزمینی از علل اصلی آن است، محدود به ایران نیست، اما کشورمان بیشترین میزان بهره‌وری از آبخوان‌ها و منابع آبی زیر زمینی را دارد

این پدیده که کاهش منابع آب زیرزمینی از علل اصلی آن است، محدود به ایران نیست، اما کشورمان بیشترین میزان بهره‌وری از آبخوان‌ها و منابع آبی زیر زمینی را نسبت به دیگر کشورهای دنیا دارد و در نتیجه، میانگین میزان فرونشست زمین در ایران براساس برخی تحقیقات، سالانه به بیش از ۲۵ سانتیمتر می‌رسد.

به واقع علل متعددی همچون تراکم و از دست رفتن آب در آبخوان، زهکشی خاک‌های آلی، استخراج معدنی زیرزمین، تحکیم طبیعی زمین، فروچاله‌ها و ذوب یخچال را برای فرونشست زمین ذکر کرده‌اند اما به باور کارشناسان، علت اصلی پیشروی این پدیده در کشور ما به برداشت‌های بیش از حد از منابع زیرزمینی آب و مدیریت نادرست منابع آبی برمی گردد.

فرونشست زمین در مطالعات زمین‌شناسی که از آن به عنوان «مرگ پنهان زمین» یاد می‌شود و پیامدهای آن از ایجاد شکاف‌های مارپیچ و عمیق در دشت‌ها به آسیب‌های شهری رسیده است، هم اکنون زیرساخت‌های شهری و برون شهری، راهها و دیگر زیر سازه‌ها را تهدید می‌کند.

به واقع این پدیده جبران ناپذیر خسارات سایر پدیده‌های طبیعی همچون زلزله یا سیلاب را تشدید می‌کند، آثار فرهنگی و باستانی را از بین می‌برد، کشاورزی را نابود می‌کند، مناطق شهری و روستایی را درگیر و جاده‌ها و سیستم‌های حمل‌ونقل را تخریب می‌کند.

همچنین، با فرونشست دیگر امکان تغذیه آب‌های زیرزمینی وجود ندارد و پایداری زمین هم از بین می‌رود. از دست رفتن زمین به معنی از دست رفتن امنیت غذایی، از بین رفتن تولید و افزایش مهاجرت و سایر تبعات منفی اجتماعی و اقتصادی است. گفته شده است که نخستین فرونشست منطقه‌ای در ایران سال ۴۶ در دشت رفسنجان رخ داد و سپس دشت‌های مشهد، همدان، کرمان، فارس، اراک درگیر شدند.

در استان اصفهان نیز نخستین فرونشست زمین اواخر دهه ۶۰ تا اوایل دهه ۷۰ در دشت مهیار بوقع پیوست و دشت‌های مهیارشمالی، اصفهان، برخوار و شهرضا جزو دشت‌های ممنوعه اعلام شدند. تداوم خشکسالی، کاهش بارندگی و برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی در دهه‌های اخیر باعث شده است که از ۶۰۶ دشت در کشور بیش از ۳۰۰ دشت ممنوعه شوند و در حالی که این دشت‌ها دچار وضعیت قرمز شده‌اند، بقیه دشت‌ها نیز شرایط مناسبی ندارند.

بر اساس تعاریفی که از سوی وزارت نیرو اعلام شده است، دشت‌های آبی هر منطقه بر اساس میزان اُفت کمی و کیفی سفره‌های زیرزمینی به سه دسته دشت‌های آزاد، ممنوعه و بحرانی دسته بندی می‌شود که دسته بندی ممنوعه و بحرانی یعنی سطح آب به‌طور دائم در این دشت پایین می‌رود. هم اکنون برنامه‌هایی مانند طرح احیا و تعادل‌بخشی آب‌های زیرزمینی در کشور به اجرا گذاشته شده است که تداوم تزریق اعتبار به این طرح‌ها و عملیاتی شدن آنها اهمیت دارد.

اصفهان از بحرانی‌ترین مناطق کشور

یکی از بحرانی‌ترین مناطق کشور از نظر فرونشست، دشت‌های استان اصفهان است؛ این استان ۳۵ دشت دارد و افزایش چشمگیر برداشت آب از سُفره‌ها و آبخوان‌های زیرزمینی باعث شده است که ۲۷ دشت در وضعیت نامناسبی از نظر ذخائر آبی قرار گیرند و هرگونه توسعه بهره‌برداری و برداشت جدید در آنها بمنظور تعادل بخشی به منابع آبی، ممنوع شود.

بسیاری از کارشناسان مهم‌ترین دلیل فرونشست زمین در استان اصفهان را خشکی زاینده رود و علت اصلی خشکسالی را نه تغییر اقلیم بلکه رفتارهای انسانی می‌دانند.

با تغذیه نشدن آبخوان دشت اصفهان و برداشت‌هایی که فزاینده شده‌اند، میزان فرونشست در شهر اصفهان حدود ۱۶ سانتیمتر است که زبانه‌های آن وارد شهر شده و قسمت‌های مرکزی و بافت تاریخی شهر را نیز تحت تاثیر قرار داده است به ویژه این که سازه‌های تاریخی به دلیل قدمت و حساسیتی که دارند در صف اول آسیب‌های ناشی از فرونشست قرار می‌گیرند.

در جنوب اصفهان در پارک ملی کلاه قاضی، یک شکاف عظیم ایجاد شده که نشاندهنده افت شدید سفره‌های آب زیر زمینی است.

به بیان بابک ابراهیمی معاون و عضو هیات مدیره آب منطقه‌ای اصفهان، سالانه ۶ میلیارد مترمکعب اضافه برداشت از منابع آبی زیرزمینی استان رخ می‌دهد و میزان آبخوان‌ها تا ۷۰ درصد افت دارند که منطقه اصفهان- برخوار - سگزی و نجف آباد از بحرانی‌ترین نقاط استان هستند.

یکپارچه بودن دشت اصفهان - برخوار در مسیر شاهین‌شهر، خمینی شهر، دولت آباد و حبیب آباد، تمرکز جمعیت بیش از یک و نیم میلیون نفر، استقرار بیش از ۶ هزار اثر تاریخی و میراث فرهنگی و ۸۱۵ هزار واحد مسکونی از جمله دلایل اهمیت بالای موضوع فرونشست در این دشت است.

بهرام نادی عضو کارگروه فرو نشست اتاق بازرگانی اصفهان هم معتقد است که خطر تخلیه کامل آبخوان‌های این منطقه بدون تغذیه و ناشی از فرونشست زمین به خصوص در منطقه برخوار تا سال ۱۴۰۹ جدی است و اگر به مرز ۲ متر برسد باید شهر اصفهان را رها کرد.

کرمان و جراحت عمیق نشست زمین

نشست زمین در تمامی دشت‌های کرمان، جراحتی به عمق خشکسالی‌های پیاپی در این استان است. کرمان ۲۳ شهرستان دارد که بیشترین آنها به جز بافت، رابر و بخش هایی از شرق استان که آب شربشان از سدها تامین می‌شود، مابقی حتی برای شرب و کشاورزی عمدتا به چاه‌ها روی آورده‌اند.هزاران چاه مجاز و غیر مجاز در استان وجود دارد که روزانه سفره‌های نیمه خالی زیرزمینی را خالی تر از گذشته می‌کنند. گرچه اقداماتی همچون تصویب سند سازگاری با کم آبی و انتقال آب فرااستانی تاکنون در استان کرمان اجرایی شده اما شدت مصرف و اضافه برداشت از منابع زیرزمینی به حدی است که دشت‌های کرمان یکی پس از دیگری به سمت خشکی پیش می‌روند پدیده فرونشست زمین نخستین بار اواخر دهه ۴۰ در دشت رفسنجان (شمال استان) گزارش شد و به‌تدریج در نیمه‌های شمالی استان طی دهه‌های ۵۰ و ۶۰ گسترش یافت. به طوری که این فرآیند در نیمه جنوبی استان نیز طی ۲۰ سال گذشته آغاز شد و اکنون جایی در استان وجود ندارد که درگیر حدی از پدیده فرونشست زمین نشده باشد با این همه، شدت رشد فرونشست دشت‌های شمالی استان طی سال‌های اخیر کاهش یافته است.

به گفته کارشناسان، مشکل فرونشست فعلا در شهر کرمان به علت اشباع بافت زمین با آب هایی همچون فاضلاب، وجود ندارد زیرا هنگام حفاری در این شهر در نزدیکی سطح زمین به آب می‌رسیم.

آذربایجان غربی و فرونشست در دشت سلماس

آذربایجان غربی زمانی از استان‌های پرآب کشور بود اما امروزه کمبود آب به سفره‌های زیرزمینی این استان به ویژه در منطقه شمال رسیده و نوعی مرگ پنهان برای زمین در این استان اتفاق افتاده است. به بیان یاسر رهبردین، مدیرعامل آب منطقه‌ای آذربایجان غربی، هرسال ۳۲ میلیون مترمکعب کسری آبخوان و اضافه برداشت از چاه‌های مجاز و غیرمجاز در استان اتفاق می‌افتد که با تدابیر اتخاذ شده، هم اکنون کسری مخازن آب زیرزمینی در استان به ۷۵۰ میلیون مترمکعب رسیده است. وی گفت: فرونشست در دشت سلماس در شمال استان به دشت ممنوعه، فوق بحرانی است که برای رسیدگی به آن، سد زولا را در مدار آب شرب سلماس آورده‌ایم و میزان مصرف سالانه حدود ۱۴ میلیون مترمکعب کمتر شده، البته با نصب کنتورهای هوشمند حجمی، آب کشاورزی را هم در منطقه مدیریت می‌کنیم.

همچنین منطقه کهریز ارومیه، یک منطقه ممنوعه و بحرانی دیگر در آذربایجان غربی، به لحاظ کیفیت آب دچار افت شده و به علت پایین آمدن تراز این منطقه از تراز دریاچه ارومیه و نفوذ آب به آن، کیفیت آب به مخاطره افتاده است.

اما رئیس سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی آذربایجان غربی معتقد است که فعلا وضع استان بحرانی نیست، هر چند درحال حاضر وضعیت در دشت‌های خوی، نقده و میاندوآب به سمت بروز مشکل می‌رود.

به باور کارشناسان، با کاهش بارندگی‌ها و همچنین معضل دریاچه ارومیه، مدیریت آب‌های سطحی برای اختصاص حق آبه دریاچه و همچنین بخش کشاورزی ضروری است تا کشاورزان کمتر به کندن چاه روی آورند که در آن صورت، می‌توان با بهبود وضعیت سفره‌های زیرزمینی، از تداوم بروز پدیده فرونشست جلوگیری کرد و چه بسا سفره‌های زیرزمینی را روز به روز بالاتر آورد.

آذربایجان شرقی و فرونشست زمین

استفاده بی‌رویه از منابع آب، افت سطح آب‌های زیرزمینی، استخراج گاز و سایر منابع معدنی، کاهش بارندگی‌ها و خشکسالی و خالی شدن خلل و فرج خاک موجب فرونشست زمین در مناطق قابل توجهی از آذربایجان شرقی شده است.

در سال‌های اخیر در محل تعدادی از ایستگاه‌های اندازه گیری سطح آب زیرزمینی، شواهدی مبنی بر وقوع پدیده فرونشست(لوله زایی چاه‌های پیزومتری) در برخی از دشت‌ها از جمله مرند، شبستر-صوفیان، تسوج و کردکندی مشاهده شده است و در صورتی که افت سطح آب زیرزمینی دشت‌ها کاهش یا متوقف نشود، فرونشست زمین تداوم داشته و تبعات منفی آن جبران ناپذیر خواهد شد.

از سال ۹۷ تا ۹۹ میزان فرونشست زمین در دشت شبستر حدود ۹ سانتی متر در سال، دشت کشکسرای مرند حدود ۹.۵ سانتی متر، دشت سراب حدود ۷سانتی متر، دشت شربیان حدود ۱۰ سانتی متر، دشت میانه حدود ۶ سانتی متر، دشت بناب و عجب‌شیر حدود پنج سانتی متر در سال بوده است.

تهران روی خط بحران

در استان تهران سالانه حدود چهار میلیارد متر مکعب از چاه‌های زیر زمینی برداشت می‌شود که حدود ۱۰ درصد توسط چاه‌های غیر مجاز است. به عبارت دیگر چیزی حدود ۴۰۰ میلیون مترمکعب آب از چاه‌هایی برداشت می‌شود که هیچ نظارتی روی آن نیست. آمارها حاکی است که بیش از ۲۸ هزار حلقه از حدود ۴۲ هزار حلقه چاه حفر شده در استان تهران غیرمجاز است؛ این یعنی برداشت بی‌رویه از سفره‌های زیرزمینی آب، کاهش روز به روز کیفیت خاک و در نهایت فرونشست زمین به ویژه در جنوب تهران که زنگ خطر را به صدا درآورده است. گفته می‌شود که تهران سالانه ۳۶ سانت نشست دارد اما رئیس گروه آب زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور معتقد است که مدت‌هاست درباره تهران و جنوب آن نرخ نشست ۳۶ سانتی‌متر در سال را اعلام می‌کنند، این رقم فقط در یک بازه زمانی در سال ۸۰ به وسیله یک محقق دانشگاهی انجام شد و بعد از آن هیچ داده اندازه‌گیری، این رقم را نشان نداده است. ایمان انتظام گفت: یعنی توجه نمی‌شود که نرخ فرونشست مربوط به یک بازه زمانی است و این رقم سالانه بر اساس اینکه آب چقدر پایین برود و چه نوع خاکی در منطقه وجود دارد، تغییر می‌کند.

براساس آمار، در استان تهران، به ویژه حاشیه غربی شهر تهران در شهریار و جنوب شرق تهران در نزدیک ورامین افزایش جمعیت عمدتا مهاجر از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ اتفاق افتاده و جمعیت استان تهران ۶.۵ میلیون نفر افزایش یافته است و تامین نیازهای آب شرب و کشاورزی این جمعیت فراتر از توان آب‌های زیرزمینی و آب‌های سطحی استان تهران در این منطقه است.

در زمان حاضر، انسداد چاه‌های غیرمجاز، تغذیه مصنوعی و جلوگیری از اضافه برداشت از چاه‌های مجاز به طور جدی در دستور کار قرار دارد تا با اجرای این طرح بتوان در منابع و سفره‌های آب زیرزمینی و بعضی از دشت‌های استان تعادل نسبی را برقرار کرد و روند افت آب‌های زیرزمینی و شاخص فرونشست را کاهش داد.

کارشناسان همچنین انجام مطالعات ژئوتکنیک و انجام آزمایشات مکانیک خاک در ساخت‌وسازهای استان تهران را یکی از ضرورت‌ها و نیازهای مهم قبل از اجرای پروژه‌ها و احداث انواع بناها در این استان می‌دانند.

خراسان شمالی و کاهش ۴۰سانتی‌متری سطح آب‌های زیرزمینی

اضافه برداشت آب و تداوم خشکسالی، هشت دشت از ۱۱ دشت خراسان شمالی را در معرض فرونشست زمین قرار داده است. تغییر اقلیم و برداشت آب از سفره‌ها و آبخوان‌های زیرزمینی چهار دشت شیروان-فاروج، دشت اسفراین، دشت جاجرم و دشت صفی آباد را در موقعیت ممنوعه بحرانی قرار داده و چهار دشت بجنورد، سملقان، شوقان و رباط نیز ممنوعه است.

خشکسالی و به تبع آن فرونشست بر اقتصاد مردم این منطقه نیز تاثیر می‌گذارد چرا که کشاورزی مهم‌ترین بخش تولیدی این استان است و اشتغال ۳۶.۴ درصد مردم منطقه در زمینه کشاورزی است. طبق اعلام شرکت آب منطقه‌ای خراسان شمالی؛ کاهش ۴۰ سانتی متر در سال سطح آب‌های زیرزمینی در این استان منجر به پدیده فرونشست و شکاف زمین در دشت‌های شیروان و اسفراین و جاجرم شده است و همچنین دشت‌های اسفراین و جاجرم به علت افت سطح آب زیرزمینی با مشکل حمله آب شور به منابع آب‌های شیرین مواجه است.

بر اساس آخرین پردازش‌های انجام شده سازمان نقشه برداری کشور در استان خراسان شمالی، مناطقی به وسعت ۴۰۰ کیلومترمربع در اطراف شهرهای اسفراین و سنخواست دچار فرونشست با بیشترین نرخ ۶.۶ سانتی متر در سال است. همچنین شهرهای فاروج با بیشینه نرخ ۷.۵ سانتی متر در سال، جاجرم ۸.۵ سانتی متر در سال، قاضی ۹.۵ سانتی متر در سال دچار فرونشست شده‌اند.

خراسان رضوی و بحران در ٦ دشت

خراسان رضوی سرزمینی خشک و بی‌آب است و به گفته محمد علایی، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی، در ۲۲ سال گذشته روند بارندگی در خراسان رضوی به جز ۲ سال آخر، کاهش داشته است و افزایش جمعیت و کاهش بارندگی، سرانه آب استان را از هزار و ۴۹۱ مترمکعب در سال ۱۳۸۵ به ۷۸۰ مترمکعب در سال ۱۳۹۵ رسانده و این عدد اکنون در استان حدود ۶۰۰ مترمکعب و در دشت مشهد کمتر از ۲۰۰ مترمکعب است. وی افزود: با افزایش تعداد و عمق چاه ها، شاهد کاهش آبدهی آنها و نابودی آبخوانهای زیرزمینی در استان بوده‌ایم که این موجب نشست زمین، بروز شکاف و ترک در سطح زمین و شور شدن آب در دشت مشهد شده است.

براساس اطلاعات موجود، فرونشست در ۶ دشت خراسان رضوی بحرانی شده است که شامل دشت‌های مشهد، نیشابور، کاشمر، بردسکن، خواف و جوین می‌شود.

خراسان جنوبی و اضافه برداشت ۱۰۱ میلیون مترمکعبی از آبخوان‌ها

خراسان جنوبی مهر امسال بیستمین سال خشکسالی را پشت سر گذاشت و به دلیل تبعات ناشی از بحران خشکسالی در ۲ دهه اخیر برداشت از آب‌های نیمه عمیق و عمیق در این استان افزایش یافته که حاصل آن پدیده فرونشست زمین در دشت‌های این استان پهناور بوده است.

از مجموع ۴۴ دشت و محدوده مطالعاتی در استان، ۹ دشت ممنوعه بحرانی و ۲۲ دشت ممنوعه است همچنین در دهه اخیر تعداد دشت‌های ممنوعه بحرانی استان به دلیل افت مستمر آبخوان‌ها از ۲ به ۹ دشت افزایش یافته است.

سالانه ۹۰۵ میلیون متر مکعب از منابع آب زیرزمینی خراسان جنوبی برداشت می‌شود که به دلیل اضافه برداشت ۱۰۱ میلیون مترمکعبی، این منابع سالانه ۲۶ سانتیمتر افت دارد.

فارس و بحران گسترده در ۹۵ درصد دشت‌ها

در زمان حاضر، گستره خشکسالی و کم آبی در استان فارس به همراه فرونشست دشت‌ها به یک یا دو دشت این استان خلاصه نمی‌شود، به واقع بیش از ۹۵ درصد دشت‌های فارس از نظر منابع آبی ممنوعه و بحرانی است.

بیشترین نشست زمین نیز طبق گزارش سازمان زمین‌شناسی در سال ۱۳۹۵، در فاصله بین دشت فسا و جهرم رخ داده که میزان آن به ۵۴ سانتیمتر در سال می‌رسد.

اکنون زمین در دشت مرودشت نزدیک تخت جمشید به شدت در حال نشست است و گفته می‌شود نقش رستم در حال آسیب دیدن جدی است.

همدان و مرثیه تولد فروچاله‌ها

سالانه بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون متر مکعب برداشت مازاد آب در استان همدان وجود دارد. باتوجه به برداشت‌های بی‌رویه از سفره‌های آب زیر زمینی، بیشتر دشت‌های استان همدان بحرانی بوده و در سال‌های اخیر باعث بروز بیش از ۳۰ فروچاله در ابعاد و عمق‌های مختلف در دشت کبودراهنگ و قهاوند شده است که افزایش آنها تهدیدی برای مناطق شهری و روستایی و مراکز صنعتی است.

سال‌های آغازین دهه ۷۰ را می‌توان دهه تولد فروچاله‌ها در همدان نامید چرا که ثمره سال‌ها افزایش روز افزون برداشت‌های غیراصولی از منابع زیر زمینی و حفر چاه‌های غیرمجاز، منجر به دهان گشودن زمین در «جهان آباد» فامنین و در منطقه «همه کسی» قهاوند بوده است.

گلستان و فرونشست زمین در بندر ترکمن

خشکسالی و استخراج بی‌رویه منابع آب زیر زمینی و کم توجهی به مصرف بهینه آب تهدید خزنده‌ای را متوجه گلستان کرده و بر اساس هشدار سازمان زمین شناسی کشور، این استان طی سال‌های اخیر با فرونشست جدی زمین مواجه شده است. نقشه‌های تخصصی این سازمان نشان می‌دهد که شدت افت فرونشست در برخی نقاط استان به حدود ۲۲ سانتیمتر رسیده است، موضوعی که تمامی فعالیت‌های از جمله اقتصادی و اجتماعی این استان مرزی را با جمعیت دو میلیون نفری آن تحت تاثیر قرار داده است.

براساس نقشه پراکندگی تهیه شده در زمینه فرونشست، گلستان در منطقه‌ای به وسعت ۴۵۰۰ کیلومتر مربع در اطراف شهرهای گرگان، کردکوی، بندرترکمن، سرخنکلاته، آق قلا، گنبدکاووس و دلند با فرونشست زمین مواجه بوده که سرعت این فرونشست در بندرترکمن افزون بر ۲۲ سانتیمتر در سال و بیشتر از دیگر مناطق است.

قزوین و فرونشست ۱۰ سانتی‌متری

مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که همه ساله بین ۲ تا ۱۰ سانتی متر فرونشست در دشت قزوین اتفاق می‌افتد که بخشی از آن متعلق به منطقه عصمت آباد، خان آباد و حتی جنوب شهرستان آبیک است. در ۲ هزار و ۴۴۱ هکتار از دشت قزوین که درگیر فرونشست است، ۳۴۱ روستا با ۱۰۰ هزار نفر جمعیت حضور دارند. ۳۴۰ کیلومتر خط انتقال برق در این محدوده واقع شده و واحدهای تولیدی و فرودگاه نیز استقرار یافته‌اند که زنگ خطری برای استان است.

یدالله ملکی، مدیرعامل شرکت آب منطقه استان قزوین با بیان اینکه سطح آب‌های زیرزمینی استان هر سال یک متر افت می‌کند، افزود: بیشترین افت آب‌های زیر زمینی از شهر ارداق به سمت تاکستان گزارش شده است.

البرز و دغدغه فرونشست در دشت اشتهارد

دشت اشتهارد در استان البرز و همسایه آن یعنی دشت بوئین زهرا در استان قزوین در این سال‌ها براثر عطش ناشی از خشکسالی و کم بارشی و برداشت بی‌حد وحصرآب از منابع زمینی دچار فرونشست و شکاف شده که التیام این زخم‌های عمیق به قرن‌ها زمان نیاز دارد.

شهرستان اشتهارد در جنوب غربی استان البرز یکی از قطب‌های صنعتی و کشاورزی استان محسوب می‌شود اما این منطقه کویری از آب‌های سطحی بی‌بهره بوده و همین امر سبب شده تا برای مصارف شرب، کشاورزی، باغداری و صنعت به سفره‌های ضعیف زیر زمینی منطقه رجوع شود، آبخوان هایی که شوری آب آنها کام مردم را تلخ کرده است. به وجود آمدن این فاجعه زیست محیطی سبب دغدغه شدید برای مردم و مسئولان استان البرز و مناطق همجوار شده زیرا در صورت افزایش شعاع شکاف‌ها بیم آن می‌رود که مناطق شهری و روستایی حتی کلانشهرهای کرج و تهران را تحت تاثیر خود قرار دهد.

خبر

ورود سیمان به بورس کالا؛ منفعت یا ضرر

عکس: آیدا فریدی

گروه معدن

سال ۱۴۰۰ برای صنعت سیمان ایران، سالی پر از اتفاق‌های گوناگون بوده که آن را نقل محافل بسیاری کرد. بحث چند ساله عرضه سیمان در بورس کالا و انجام معاملات خرید و فروش آن تحت نظر این سازمان بالاخره در امسال و در روزهای پایانی دولت دوازدهم عملی و رسما الزامی شد.

به گزارش ایسنا، از سوی دیگر همزمان با آغاز فصل تابستان و محدودیت‌های تامین برق، برق صنایع به ویژه سیمان و فولاد به صورت نسبی قطع و فعالیت‌ها با محدودیت بسیار همراه شد. این موضوع تولید سیمان را در تابستان جاری به نسبت ماه‌های پیش از آن بسیار کاهش داد. در نتیجه با توجه به پرکاربرد بودن سیمان، بازار تا حدودی با کمبود مواجه شد که در نهایت این کمبود، خود را در قالب افزایش نرخ حتی تا ۱۰۰ هزار تومان به ازای هر پاکت نشان داد که البته با کاهش دما و رفع محدودیت برق صنایع، نرخ آن دوباره تعدیل شد.

در این بین با توجه به نیاز بالای داخل به سیمان و کاربردی بودن آن، مسائلی همچون منع صادرات سیمان توسط برخی فعالان صنایعی که از سیمان به عنوان مواد اولیه استفاده می کنند، مطرح شد و برخی توصیه کردند که به‌جای صادرات سیمان با قیمت‌هایی که اصلا به صرفه نیست، بهتر است از آن در داخل استفاده شود. به ادعای این دسته از افراد، صادرات سیمان در شرایط فعلی با توجه به هزینه‌های بالای تولید آن نوعی خیانت است.

همچنین برخی معتقدند که ورود سیمان به بورس کالا با نیت‌های سیاسی و افزایش مجدد جذابیت این بازار سهام در جهت بالا بردن شاخص سهام به ویژه در دولت قبل صورت گرفته است.

براین اساس در این گزارش موضوعات مطرح شده، از دید یک فعال صنعت تولید سیمان، یک تحلیلگر بازار سرمایه، یک فعال حوزه فروش سیمان و در نهایت معاون معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

▣ صادرکنندگان با چه رویی سیمان صادر می کنند؟!

علی‌اصغر کیهانی، بنیانگذار صنعت نوین بتن در ایران ضمن تاکید براینکه مشکلات ساختاری صنعت سیمان و آشفتگی‌های بازار تنها بخشی محدود از فاجعه بزرگی از رانت‌های پنهان نفتی طی سال‌های اخیر در کشور ماست به ایسنا گفت: صادرات سالانه بیش از ۳۰ میلیون تن سیمان با توجیه ارزان بودن نرخ سوخت و انرژی و همچنین فراوانی و ارزانی منابع معدنی در ایران هدف‌گذاری شد؛ غافل از اینکه حتی تصمیم‌گیران ما نمی‌دانند که سوخت و انرژی در همه دنیا نرخ مشخصی دارد.

وی تصریح کرد: بالغ بر ۲۲ دلار انرژی را می‌سوزانیم تا محصولی تولید کنیم که آن را با نصف نرخ بفروشیم. ماه گذشته یکی از نمایندگان سازمان تعزیرات اشاره کرد که کارخانه‌های سیمان تنها هزینه یک بیستم نرخ سوخت جهانی و یک ششم گاز را می‌پردازند. درحال حاضر نرخ سیمان در ترکیه ۲۸ تا ۳۰ دلار است اما این‌ها تا چه میزان منابع ما را مصرف و سیمان را به نرخ کمتر از نصف صادر می‌کنند؟ ضمن اینکه برای تولید هر تن سیمان حجم قابل توجهی آلودگی سوختی وارد محیط زیست می‌شود؛ به طوری که به ازای تولید هر تن سیمان، یک تن انواع گاز گلخانه‌ای وارد محیط زیست و قریب به دو تن انواع مواد معدنی از طبیعت برداشت می‌شود.

کیهانی ضمن اشاره به اینکه متاسفانه کارخانه‌های سیمان در این رابطه هیچگاه همه حقیقت را بیان نمی‌کنند، گفت: سیمان از جنس انرژی است و در تولید هر تن سیمان ۱۲۵ لیتر سوخت فسیلی و ۱۱۰ کیلووات ساعت برق مصرف شده است که این‌ها در ایران با یارانه ۸۵ درصدی در اختیار صنایع قرار می‌گیرد؛ لذا این کارخانه‌ها از ارزان بودن نرخ سوخت در داخل کشور سوء استفاده می‌کنند. بنابراین صادرات سیمان را بهتر است سرقت انرژی بدانیم. چنانچه نرخ انرژی تحویلی به کارخانه‌های سیمان را با نرخ‌های جهانی حساب کنیم، کارخانه‌های سیمان در ایران نسبت به تمام کارخانه‌های سیمان دنیا، دارای حاشیه سود بالاتری هستند.

وی ادامه داد: نرخ سیمان صادراتی ایران در سال ۱۳۹۷ به ازای هر تن تنها ۱۲ تا ۱۴ دلار و نرخ کلینکر صادراتی ایران نیز در پنج سال گذشته به ازای هر تن زیر ۱۲ دلار بوده است. این در حالیست که برای تولید هر تن کلینکر، بیش از ۲۲ دلار یارانه سوخت داده شده است و به عبارتی صادرات سیمان، نوعی رانت پنهان نفتی است. بدتر نیز این است که بابت صادرات سیمان منت هم می‌گذارند. اما سوال اینجاست که چه چیزی صادر شده است؟ کارخانه‌های سیمان بایستی به‌جای صادرات، به دنبال این باشند که سیمان در کشور خودمان با توجه به هزینه‌های بالای تولید، بهینه مصرف شود. راه‌های زیادی وجود دارد که بتوان مصرف سیمان را در داخل گسترش داد و سیمان را در داخل مصرف کرد.

بنیانگذار صنعت نوین بتن ایران در رابطه با ورود سیمان به بورس کالا، گفت: دلایلی برای ورود سیمان به بورس کالا و انجام تمام معاملات در این کانال مطرح شد که از نظر بنده اصلا درست نیست. عنوان شده است که این کار در جهت شفاف‌سازی صورت گرفته است؛ در صورتی در حقیقت شفاف‌سازی وجود ندارد. کسی که امروز از بورس کالا سیمان خریداری می‌کند و آن را به یک دلال می‌فروشد و او به دیگری، چه شفافیتی ایجاد می‌کند؟ مگر ندیدیم هزاران کارت بازرگانی به‌نام پیرزن‌ها و پیرمردها صادر شده بود؟ چه اطمینانی وجود دارد که بازهم از این دست اتفاق‌ها رخ ندهد؟

وی افزود: اما از سوی دیگر کارخانه‌داری که مستقیم از کارخانه سیمان خرید می‌کند، بیشتر شفاف و قابل شناسایی‌تر است. مالیات، بیمه و نظایر آن مشخص است. متاسفانه با این روش شاید در آینده سیمان قاچاق هم بشود. ضمن اینکه همانطور که بارها اشاره شده، ممکن است مصرف سیمان در کشور استاندارد نباشد و به همین دلیل سازمان استاندارد ورود و مداخله کرد و به صراحت اعلام کرد که مخالف ورود سیمان به بورس کالاست. سیمان بایستی مصرف استاندارد داشته باشد و در کارخانه‌های بتنی توزیع شود اما با این روش خرید از بورس، مصرف‌کننده سیمان بایستی با چندین مصرف‌کننده و بعضا دلال رقابت کند.

کیهانی تصریح کرد: از سوی دیگر برای سیمان نرخ پایه تعیین می‌کنند. اگر واقعا قرار است تولیدکننده، همه سیمان خود را عرضه کند، نرخ هم پایین می‌آید؛ اما چگونه مشخص می‌شود که همه تولید خود را عرضه کرده است؟ ممکن است بخشی را عرضه و الباقی را پاکتی توزیع کند. سیمان فله‌ای بایستی تولید و به کارخانه‌های بتن تحویل شود تا سازه‌ها، مدرسه‌ها و... ساخته شود و بار آن هم روی دوش کارخانه‌های بتن است و اینگونه معلوم نیست که سیمان کجا می‌رود. اما بتن مورد استفاده در بسیاری از ساخت‌وسازها را ما بایستی تامین کنیم؛ لذا بایستی سیمان به درستی تحویل کارخانه‌های بتن شود تا تولید استاندارد داشته باشیم. این روزها سیمان نرخ متفاوتی دارد و مسئولان خرید ما سوال می‌کنند با نرخ پایه خرید کنیم یا هر قیمتی که تعیین شد؟ بنابراین ممکن است یک روز دلال‌ها نرخ را بالا برده و ما مجبور به خرید با نرخ اعلامی باشیم و یک روز هم خبری از دلالان نیست و خرید با نرخ پایه انجام می‌شود.

وی ضمن تاکید مجدد براینکه با ورود سیمان به بورس این امکان وجود دارد که سیمان استاندارد مصرف نشود، گفت: تنها بخشی از سیمان تولیدی آن هم با واسطه‌گری به‌دست ما می‌رسد طبق مصوبه هیات وزیران، توزیع سیمان در کنار تولید و مصرف آن مشمول مقررات استاندارد اجباری است و کارخانه‌ها همانطور که در بخش تولید سیمان ملزم به رعایت استانداردهای ملی مربوطه هستند، در مرحله توزیع سیمان نیز باید دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های ابلاغی سازمان استاندارد را رعایت کنند.

طبق مصوبه هیات وزیران، توزیع سیمان در کنار تولید و مصرف آن مشمول مقررات استاندارد اجباری است و کارخانه‌ها همانطور که در بخش تولید سیمان ملزم به رعایت استانداردهای ملی مربوطه هستند، در مرحله توزیع سیمان نیز باید دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های ابلاغی سازمان استاندارد را رعایت کند.

این تولیدکننده اعلام کرد: ما با قیمت‌های مختلف خرید می‌کنیم، ولی با چه قیمتی باید بفروشیم؟ بایستی ثبات وجود داشته باشد. حساب گران صنعتی کارخانه‌ها، نرخ را تعیین کنند و با همان نرخ و احتساب سود، سیمان را به صنف بتن‌سازان، بناها و... بفروشند. ما به شدت مخالف ورود سیمان به بورس کالا بوده و هستیم. در آینده خواهیم دید که کارخانه‌های سیمان هر زمان بخواهند سیمان عرضه می‌کنند و هرگاه تمایل داشته باشند، خبری از عرضه نخواهد بود. کیهانی یادآور شد: تجربه نشان داده است که سال‌ها پیش نیز هرگاه نرخ سیمان کمی متعادل می‌شد، صبح روز بعد شایعه می‌شد که تولید یک کارخانه سیمان متوقف شده است و به محض پخش این شایعه نرخ سیمان بالا می‌رفت. ما سیمان به اندازه کافی داریم اما ایمان نداریم! برخی تنها به جیب خود فکر می‌کنند. سیمان وارد بورس شد تا شاخص‌های بورس بالا برود.

▣ از ورود سیمان به بورس راضی هستیم

در رابطه با موارد مطرح شده، اسدالله کشاورز، معاون امور معادن و صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت به ایسنا گفت: همانطور که بارها اعلام شد، قطعی‌های برق سبب شد که نرخ سیمان به شدت افزایش یابد و در نتیجه تنها راهی که می‌توانستیم بازار را کنترل و بساط دلال‌بازی‌ها را جمع کنیم، این بود که تمامی زنجیره از تولیدکننده تا مصرف‌کنندگان خرد را به سمت بورس کالا سوق دهیم. خوشبختانه دیدیم که نتیجه مطلوب هم داشت و درحال حاضر سیمان به نرخ پیش از قطعی‌های برق رسیده و مشکلات حل شده است. همچنین می‌توان گفت که دلال‌بازی‌ها تقریبا از بین رفته است و دیگر کسی نمی‌تواند اقدام به خرید و انبار سیمان کرده و زمینه افزایش نرخ را فراهم کند.

وی تاکید کرد: این کار نه تنها هیچ هدف سیاسی نداشته بلکه در جهت کنترل بازار و ایجاد شفافیت بوده است و مهم‌تر اینکه سیمان به‌دست مصرف‌کننده اصلی برسد. درحال حاضر همه تولیدکنندگان سیمان وارد بورس شده و ثبت‌نام خود را تکمیل کرده‌اند. تعدادی از مصرف‌کنندگان و عاملان فروش خرد باقی مانده‌اند که آنها نیز به‌تدریج وارد می‌شوند. تنها بحث تعدادی از پروژه‌های عمرانی که ممکن است در آینده آغاز شود، وجود دارد که اجراکنندگان آن نیز می‌توانند در زمان نیاز، ثبت‌نام و خرید خود را انجام دهند.

معاون معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت خاطر نشان کرد: باتوجه به اینکه دیگر هیچگونه امکان عرضه خارج از بورس وجود ندارد، تخلفی صورت نخواهد گرفت. در این صورت زمانیکه عملا فروش خارج از سیستم انجام نشود، خریداری هم خارج از این سیستم وجود ندارد و تمامی معاملات شفاف انجام می‌شود.

کشاورز در رابطه با صادرات سیمان نیز اظهار کرد: با توجه به اینکه در کشور در حوزه سیمان، مازاد تولید وجود دارد و نمی‌توان آن را انبار کرد، اگر صادرات صورت نگیرد، سیمان تولیدی در بازار داخل مشتری نخواهد داشت. کارخانه‌های سیمان پس از عرضه در بورس، چنانچه مشتری و تقاضا نداشته باشند، مجاز به صادرات خواهند بود. تمامی مصرف‌کنندگان سیمان هم وارد بورس کالا و عضو سامانه جامع تجارت شده‌اند و می‌توانند به هر میزان که نیاز داشته باشند، سیمان مورد نیاز خود را دریافت کنند. سیمان مازاد بر عرضه که مشتری ندارد به صادرات اختصاص خواهد یافت.

کشاورز صادرات سیمان با ریال را رد کرد و گفت: تمامی کالاهای صادراتی اعم از سیمان و فولاد و... تحت کنترل هستند و با ارز کشورهای مقصد به فروش می‌رسد و ما نیز رصد می‌کنیم که ارز صادراتی حتما باز گردانده شود. در مورد نرخ‌های صادراتی نیز به‌ویژه در حوزه سیمان نمی‌توان گفت که این کار به صرفه نیست اما توجیه بسیار پایینی دارد. به هر حال بالغ بر ۱۰ میلیون تن مازاد نیاز بازار داخل، تولید داریم که قابل انبار شدن نیست. همچنین برای آنکه بتوانیم مراودات بین کشورهای همسایه را حفظ کنیم، بایستی صادرات داشته باشیم.

وی خاطرنشان کرد: ممکن است این صادرات سود چندانی نداشته باشد اما به سبب حفظ جایگاه ایران در جامعه بین‌اللملی مجبوریم این کار را انجام دهیم. البته این بدان معنا نخواهد بود که نیاز بازار بی‌پاسخ خواهد ماند. تولیدکنندگان اجازه صادرات حتی یک کیلوگرم غیر از آنچه که در بورس عرضه می‌شود را ندارند، مگر آنکه در بورس کالا تقاضایی برای آن وجود نداشته باشد.

▣ عرضه سیمان در بورس کالا به شرط نظارت

در این رابطه فردین آقابزرگی، تحلیلگر بازار سرمایه نیز ضمن تاکید بر اینکه تشخیص دستاوردها و نتایج حاصل بر اثر ورود یک محصول به بورس کالا یا ایجاد سازوکاری که عمدتا مبتنی بر ادبیات اقتصادی عرضه و تقاضا باشد، از جمله تحلیل‌هایی است که زمان بر خواهد بود، اظهار کرد: لازمه این دست اقدامات، انجام آنها به صورت شفاف و در محیط نقدشوندگی است و بدین ترتیب بهترین مکان بورس کالاست اما چنانچه تبعاتی هم در زمینه افزایش سرمایه‌گذاری در صنعت سیمان یا بازار سرمایه داشته باشد، می‌تواند ناشی از این تصمیم (انجام تمامی معاملات در بورس کالا) باشد که البته قرار گرفتن در این مدار، جزو وظایف دستگاه‌های نظارتی و کنترلی است.

وی افزود: در حقیقت هر محصولی با توجه به نظام عرضه و تقاضا، اگر دارای شکاف قیمتی در کارخانه و بازار آزاد باشد، بهترین مکانی که می‌تواند آن را ساماندهی کند، بورس کالاست؛ لذا به اعتقاد بنده، این فرآیند (ورود سیمان به بورس کالا) نه تنها ایجاد جذابیت کاذب نخواهد کرد، بلکه به منزله احقاق حق سهامداران شرکت‌های سیمانی خواهد بود. اینکه تا پیش از این برخی مجبور بودند محصولات خود را به نرخ پایین‌تر از بازار آزاد عرضه کنند، خودش فضای رانت برای عده‌ای فراهم می‌کرد تا از این فرصت استفاده کنند.

این تحلیلگر بازار سرمایه فرآیند ورود سیمان به بورس کالا مشروط به دید نظارتی و مدیریتی را فرآیندی مطلوب و تصمیمی درست دانست و گفت: بازار بورس و بازار سرمایه در خصوص پذیرش محصولات و انجام معاملات در بورس کالا به شفافیت و افزایش گردش مالی و نقدشوندگی محصول کمک خواهد کرد اما اینکه این کار با هدف بالا بردن شاخص بازار سهام صورت گرفته باشد، به نظر من درست نیست.

▣ ورود سیمان به بورس کالا؛ تصمیمی زودهنگام

مهدی زندی، فعال حوزه فروش سیمان نیز در این رابطه ضمن اشاره به اینکه تصمیم عرضه تمام سیمان در بورس کالا در اواخر دولت قبل نهایی و به دولت جدید وصل شده است، گفت: مسلما بحث سیاسی بودن آن بسیار مطرح شد اما در حقیقت این موضوع ارتباطی به دولت نداشت و اقدامی نیازمند جسارت خاص بود تا عملی شود. چند سالی هست که ورود سیمان به بورس کالا مطرح است اما تاکنون هیچکس جسارت اجرای آن را نداشت. اما از آنجایی که معمولا در کشور ما زمانی اهداف دنبال می‌شوند که هنوز بسترسازی لازم برای آن وجود ندارد، عملی شدن این تصمیم هم در بدترین بازه زمانی ممکن صورت گرفت.

وی افزود: متاسفانه این اقدام بسیار خوب زودهنگام انجام شد. اقدام بزرگی صورت گرفت که منجر به شفافیت کامل خواهد شد اما زمانی این اتفاق افتاد که سیمانی‌ها با قطعی برق روبه‌رو شدند و تا حدودی هم گاز قطع شد که منجر به مصرف مازوت شد و به نوعی نرخ سیمان بالا رفت.

این فعال صنعتی تصریح کرد: پس از ورود، تازه موانع و ایرادها خود را نمایان می‌کنند و پس از مواجه با چندین مشکل مدتی طول می‌کشد تا بسترهای لازم فراهم شود. ورود سیمان به بورس هم در همین وضعیت صورت گرفت؛ در صورتی که ابتدا بایستی بستر لازم فراهم و در وهله اول، ورود سیمان به بورس اطلاع رسانی می‌شد. لازم بود تمامی فعالان ابتدا نحوه فعالیت با این سیستم را فرا می‌گرفتند. درحال حاضر علیرغم اینکه چند ماهی است سیمان در بورس عرضه می‌شود، اما هنوز برخی مصالح فروشان تماس می‌گیرند که چگونه باید خرید کنیم؟ هنوز برخی مصالح فروشان ما فعالیت در بورس را بلد نیستند.

وی افزود: حتی برخی حاضر هستند با نرخ بیشتر سیمان را از کارخانه خریداری کنند؛ چراکه بلد نیستند در بورس کالا فعالیت کنند. یا حتی برخی هنوز نمی‌دانند از طریق همان سامانه سجام می‌توانند در این مقطع هم فعالیت کنند؛ در نتیجه مشخص است که بستر لازم ایجاد نشده بود و به یکباره سیمان وارد بورس شد که هر برداشتی از آن (با هدف شفافیت، سیاسی بود یا بالا بردن شاخص بازار یا حتی اعلام یک نرخ مشخص) قابل استنباط است. حداقل شش ماه زمان برای آماده‌سازی شرایط لازم بود.

زندی ضمن تاکید براینکه چنانچه ورود سیمان پس از فراهم شدن بسترها و آموزش‌ها صورت می‌گرفت، نتیجه بسیار خوبی حاصل می‌شد، گفت: به یکباره فشار زیادی وارد شد تا هرطور که شده همه عرضه و تقاضا در بورس انجام شود.

این فعال صنعت سیمان تصریح کرد: البته که به صورت کلی نیز «بورس کالا» و «بورس سهام» دو مقوله جدا از هم هستند؛ لذا ورود سیمان به بورس ارتباطی با بازار سهام ندارد که بتواند در بالا بردن شاخص سهام تاثیرگذار باشد. «بورس سهام» اعتباری است و متقاضی سهمی از یک شرکت را خریداری می‌کند اما در بورس کالا محصول خریداری می‌شود؛ بنابراین این دو کاملا به لحاظ فیزیکی با یکدیگر ماهیت متفاوتی دارند. نمی‌توان گفت کسی که در بورس کالاست حتما اقدام به خرید سهام می‌کند یا شخصی که سهامدار است، حتما می‌تواند بطور مثال سیمان خریداری کند. بطور کلی اما بورسی شدن فضاهای مالی کشور سبب افزایش نرخ رشد اقتصادی خواهد شد که در کلیت شاخص نرخ رشد اقتصادی کشور می‌تواند تاثیرگذار باشد.

این فعال صنعت سیمان تاکید کرد: با قطع برق و اعمال محدودیت‌ها، ظرفیت تولید کارخانه‌ها پایین آمد و سیمان کمتر از میزان تقاضا وارد بازار شد؛ در نتیجه افزایش قیمت، هم در مصالح‌فروشان و هم در بورس کالا رخ داد ولی این افزایش نرخ در نتیجه بورسی شدن معاملات سیمان نبود. ضمن اینکه دیدیم علیرغم اینکه این تصور وجود دارد که نرخ کالایی که گران شد دیگر پایین نخواهد آمد اما با بازگشت شرایط به روال عادی، نرخ سیمان هم کاهش یافت و هر پاکت سیمان خاکستری از ۱۰۰ هزار تومان به ۳۸ هزار تومان رسید. در این بین پولی هم که واریز می‌شود، مستقیما به‌دست تولیدکننده خواهد رسید و واسطه‌ها حذف می‌شوند؛ بدین ترتیب وجهی که بایستی به سیستم چرخه تولید وارد شود، وارد شده و دلال‌بازی دیگر وجود نخواهد داشت.

وی خاطرنشان کرد: پیش از این چنانچه مصالح فروش از مدیر فروش یک کارخانه درخواست سیمان بیشتری داشت، این کار ممکن بود اما اکنون این امکان وجود ندارد و همه باید از بورس خرید خود را انجام دهند. این موضوع بسیار به شفافیت کمک خواهد کرد. از ابتدای فرآیند خرید، از ثبت درخواست گرفته تا مرحله دریافت محصول، این کار به صورت سیستمی و با نرخ مشخص انجام می‌شود؛ بنابراین کارخانه سود خود را به درستی از این فروش خواهد داشت و سیمان در بهترین امنیت و موقعیت در اختیار مصرف‌کننده قرار می‌گیرد.

وی در رابطه با صرفه اقتصادی صادرات سیمان با توجه به هزینه‌های بالای تولید، اظهار کرد: به صورت کلی نمی‌توان گفت که چون سیمان گران تولید می‌شود، آن را صادر نکنیم. بطور مثال کارخانه‌ای که روزانه ۱۲ هزار تن سیمان تولید می‌کند، تنها امکان ذخیره‌سازی ۵۰ هزار تن آن را دارد. این در حالیست که در کشور با توجه به نیاز بازار، سیمان با کمبود مواجه نیست و این تناسب را با وزارت صنعت، معدن و تجارت برقرار می‌کند. زمانیکه صادرات قطع شود بایستی همه تولید کارخانه‌ها صرف نیاز داخل شود؛ بنابراین کارخانه‌ای که روزانه ۱۲ هزار تن تولید دارد و پس از چند روز که سیلوی خود با ظرفیت ۵۰ هزار تنی را پر می‌کند، مازاد تولید روزهای بعد را کجا باید ذخیره کند؟ زندی خاطر نشان کرد: چنانچه صادرات به یکباره قطع شود، مازاد تولید شکل خواهد گرفت. اینکه با افزایش تولید و عرضه بیشتر به بازار، سیمان در داخل ارزان‌تر خواهد شد، درست است اما مازاد نیاز بازار روی دست تولیدکننده خواهد ماند. چنانچه سیمان ۱۰۰ درصد هم گران شود، به عقیده بنده تاثیری در نرخ ساختمان نخواهد داشت و تنها تاثیر آن بار روانی زیاد است که به سبب افزایش قیمت، مسکن هم گران می‌شود.

چنانچه صادرات به یکباره قطع شود، مازاد تولید شکل خواهد گرفت. اینکه با افزایش تولید و عرضه بیشتر به بازار، سیمان در داخل ارزان‌تر خواهد شد، درست است اما مازاد نیاز بازار روی دست تولیدکننده خواهد ماند. چنانچه سیمان ۱۰۰ درصد هم گران شود، به عقیده بنده تاثیری در نرخ ساختمان نخواهد داشت و تنها تاثیر آن بار روانی زیاد است که به سبب افزایش قیمت، مسکن هم گران می‌شود.

در صورتیکه اگر گچ، آهن‌آلات، میلگرد و... گران شوند، در نرخ ساختمان تاثیر قابل توجهی خواهند داشت. وی خاطرنشان کرد: در شرایط فعلی تحریم، ارزهای وارد شده از مبادی صادرات، بسیار کمک‌کننده است. برای سرپا نگه داشتن اقتصاد کشور بایستی مقابل فشارها بایستیم؛ حتی به نرخ صادرات با ارزش کمتر از ارزش واقعی. ما سیمان سفید را با نرخ ۵۰ دلار صادر می‌کنیم که در اصل تنها هزینه گاز و برق است و اصل پول مواد معدنی را نمی‌گیریم. درست است که این موضوع دقیقا خام‌فروشی به حساب می‌آید اما در شرایط فعلی نیاز به صادرات داریم. صرفه اقتصادی وجود ندارد اما اگر ارز وارد نشود، تورم کالا بسیار بالا خواهد رفت. بازار و اقتصاد ما نیازمند ورود سایر ارزها به چرخه اقتصادی است تا بتوان از ارزهای بازگشتی در تامین کالاهای اساسی کشور باز نمانیم.

سیمان روی دست کارخانه‌ها ماند

عرضه سیمان از سوی کارخانه‌ها به بورس کالا زیاد شده است. به نظر می‌رسد به دلیل افزایش هزینه‌های تمام شده، ساخت‌وساز کاهش پیدا کرده و سیمان روی دست کارخانه‌ها مانده است. چرا با وجود اینکه قیمت‌ها ثابت شده مردم سیمان نمی‌خرند؟

بازار سیمان آرام شد و نرخ سیمان در یک ماه گذشته بدون تغییر ماند. بررسی‌ها نشان می‌دهد مردم دیگر تمایلی به خرید سیمان ندارند. البته پیش از این هم تولیدکنندگان گفته بودند در صورتی که برق کارخانه‌ها تامین شود سیمان دیگر گران نمی‌شود.

دبیر انجمن صنعت سیمان به تجارت‌نیوز می‌گوید: هر پاکت سیمان در بورس کالا با نرخ ۲۴ هزار تومان فروخته می‌شود و هر تن سیمان ۴۸۰ هزار تومان است. همچنین سیمان فله‌ای هم با نرخ ۳۴۵ هزار تومان فروخته شده است.

عبدالرضا شیخان توضیح داد: عرضه سیمان هم در یک ماه گذشته به بورس کالا زیاد شده است. یعنی کارخانه‌ها هر هفته یک میلیون و ۲۳۰ هزارتن سیمان به بورس کالا عرضه می‌کنند اما با این حال تقاضا برای خرید سیمان کم شده است. بعضی اوقات نرخ سیمان در بورس کالا ارزان‌تر از ۲۴ هزار تومان می‌شود اما با این حال خریداری وجود ندارد.

او بیان کرد: مردم سیمان نمی‌خرند چون قیمت‌ها ثابت شده و دپوی سیمان دیگر توجیه اقتصادی ندارد. حتی در برخی از استان‌ها و مناطق مختلف تهران به دلیل رقابت سنگین، سیمان با نرخ کمتری عرضه شده اما با این حال مشتری برای خرید وجود نداشته است.

همچنین برخی از انبوه‌سازان می‌گویند به دلیل افزایش هزینه‌ها تا حدودی ساخت مسکن متوقف شده است.

مردم بر اساس نیاز روز سیمان می‌خرند

همچنین در چند ماه گذشته برخی از سازندگان به دلیل تعهداتی که به مردم داشتند از ترس کمبود سیمان مجبور بودند که تقاضای خود را برای خرید سیمان افزایش دهند.

حالا اما با عرضه برق به کارخانه‌ها دیگر ترسی برای کمبود سیمان ندارند و کالاهای خود را براساس نیاز روز می‌خرند.

دبیر انجمن صنعت سیمان با اشاره به وضعیت بازار بیان کرد: نرخ سیمان در بازار آزاد هم ثابت مانده است. در گذشته در ویترین مغازه‌ها سیمانی وجود نداشت و برخی سیمان را احتکار کرده بودند اما حالا در ویترین مغازه‌ها سیمان به تعداد متقاضیان موجود و کمبودی تاکنون گزارش نشده است.

پیش از این هر کیسه سیمان با نرخ ۷۰ تا ۹۰ هزار تومان فروخته می‌شد. در یک ماه گذشته اما نرخ هر پاکت سیمان بین ۳۰ تا ۵۰ هزار تومان ارزان شده است.

در شهریور ماه عبدالرضا شیخان، دبیر انجمن سیمان گفته بود: «حداکثر ارزش واقعی یک کیسه سیمان حدود ۴۰ هزار تومان است. به مردم توصیه می‌کنیم چنانچه نرخ یک کیسه سیمان بالای ۴۰ هزار تومان بود آن را نخرند! »

با ماسبک زندگی اقتصادی را گسترش دهید
www.Gostaresh.news
www.Gostaresh.news
سازمان آگهی‌ها
۸۸ ۷۲۲ ۷۳۳

روزگار معدن

چهارشنبه ● ۵ آبان ۱۴۰۰ ● ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۳ ● ۲۷ اکتبر ۲۰۲۱ ● سال چهارم ● شماره ۷۱۳

صاحب امتیاز:
موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل

مدیر مسئول و سردبیر:
ناصر بزرگمهر

مدیر فنی و هنری: مهدی نجفی
نمایندگی دفتر اروپا: چکاوک بزرگمهر

آدرس: تهران- میدان هفتم تیر- خیابان قائم مقام فراهانی- پلاک ۷۴
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰ - پیامک: ۳۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵

چاپ: هنر سرزمین سبز

www.Madandaily.com
www.instagram.com/Madandaily
www.twitter.com/Madandaily
www.t.me/Madandaily
E-mail:info@madandaily.com
tozi.smtnews@gmail.com

روی خط خبر

بودجه ۱۴۰۱، مهم‌ترین علامت سوال بورس

مدیرعامل کارگزاری راهبرد سرمایه‌گذاری ایران سهام گفت: هنوز مشخص نیست سیاست‌های اقتصادی دولت جدید چگونه خواهد بود و آیا دولت در بودجه ۱۴۰۱ برنامه برای افزایش نرخ خوراک پتروشیمی‌ها یا افزایش حق مالکانه معادن و... دارد یا نه.

حمید علیخانی در گفت‌وگو با بورس نیوز در این خصوص بیان کرد: مسلماً اگر دولت بیش از آنچه در بودجه ۱۴۰۰ لحاظ شده اوراق در بازار سرمایه عرضه کند به این بازار آسیب خواهد زد؛ اما معتقدم وضعیت فعلی بازار سرمایه ما تحت تاثیر ریسک هایی بزرگتر از عرضه اوراق دولتی در این بازار است.

وی افزود: از مهم‌ترین ریسک‌های اقتصادی که بر بازار سرمایه ما سایه افکنده، ریسک بودجه ۱۴۰۱ است. هنوز مشخص نیست سیاست‌های اقتصادی دولت جدید چگونه خواهد بود و آیا دولت در بودجه ۱۴۰۱ برنامه برای افزایش نرخ خوراک پتروشیمی‌ها یا افزایش حق مالکانه معادن و... دارد یا نه. علاوه بر این وضعیت مذاکرات همچنان در هاله‌ای از ابهام است.

این کارشناس بازار سرمایه ضمن تاکید بر ارزندگی بسیاری از سهام این بازار از منظر تحلیلی اظهار کرد: از نگاه تحلیلی و فاندامنتال، بسیاری از سهم‌های بازار که نسبت P/E پایین تری دارند، ارزنده هستند و دلیلی برای افت قیمتی آنها وجود ندارد. از نگاه تکنیکال هم به نظر می‌رسد شاخص کل بورس به پایان موج ۴ رسیده و احتمالاً در اواخر پاییز موج ۵ آغاز خواهد شد و بازار از این درجا زدن ها، رها خواهد شد.

علیخانی در خاتمه در رابطه با گزینه‌های مناسب تر برای سرمایه‌گذاری تا پایان سال گفت: با توجه به ابهام نرخ ارز نمی‌توان با قاطعیت در پاسخ به این سوال اظهار نظر کرد. به نظر می‌رسد دلار در محدوده ۲۵ الی ۲۷ هزار تومانی مدتی تثبیت خواهد شد. با این فرض اگر تصمیم خاصی در مورد افزایش نرخ خوراک پتروشیمی‌ها و... اتخاذ نشود، گروه پتروشیمی و معدنی گزینه‌های مناسب تری برای سرمایه‌گذاری خواهند بود.

چرا گزارش‌های ۶ ماهه بورس را مثبت نمی‌کند؟

یک کارشناس بازار سرمایه گفت: گزارش ۶ ماهه فعالیت شرکت‌ها می‌تواند بازار را به سمت بالا بکشاند، اما نرخ بهره و فروش اوراق دولتی این اجازه را نمی‌دهند.

محمدرضا برگی در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان در رابطه با گزارش‌های ۶ ماهه شرکت‌های بورسی که تا انتهای مهر ماه فرصت انتشار آن را داشتند، گفت: معمولا سال مالی اغلب شرکت‌ها انتهای اسفند ماه است، بر همین مبنا زمان حال حاضر موعد انتشار گزارش‌های فعالیت شش ماهه شرکت‌هاست.

این کارشناس بازار سرمایه عنوان کرد: با نظر به پیشینه بازار در ۶ ماه اول سال باید بگوییم بورس از لحاظ شاخص و نرخ سهم‌ها افت کرده است.

وی ادامه داد: اما از نظر تغییرات بنیادی و سود شرکت‌ها، در بازار متغیری داریم به نام p/e که نسب نرخ سهم به ازای سود هر سهم است.

پارامتری که در این ۶ ماه صورت کسرش، یعنی نرخ سهام افت کرده است. این کاهش به افراد این دید را می‌دهد که ارزش شرکت‌ها پایین‌تر آمده و p/e تحلیلی هر چه پایین‌تر باشد بهتر است، که به این امر در حال نزدیکی هستیم.

برگی تصریح کرد: p/ e مطلوب سرمایه‌گذاری برای بازار را با نرخ بهره بانکی ۲۰ درصد ۵ در نظر می‌گیریم، بنابراین شرکت‌هایی که نرخ سهام شان در این ۶ ماه اُفت کرده، با توجه به گزارش‌هایی که در ۳ ماه اول از آنها دیده‌ایم پیش‌بینی می‌کنیم که این شرکت‌ها گزارش‌های خوبی را در ۶ ماه منتشر کنند.

این کارشناس بازار سرمایه عنوان کرد: برآیند کلی این گزارش‌ها با توجه به عدم رشد نرخ سهام و با نظر به عملکرد شرکت‌ها در ۳ ماه مثبت است و سهامداران منتظر شنیدن گزارش‌های مثبتی هستند.

وی ادامه داد: البته این مواردی که گفته شد کل صنایع را در بر نمی‌گیرد، ولی به طور مثال کل سیمانی‌ها از افزایش نرخ تاثیر پذیرفتند، اما یکی بیشتر و دیگری کمتر، در صنایع دارو انتظار گزارش‌های خوب داریم که البته شامل همه شرکت‌های آن صنعت نمی‌شود، ولی تعداد زیادی از حذف ارز ۴۲۰۰ صنعت دارو تاثیر پذیرفتند.

این کارشناس بازار سرمایه در پاسخ به این پرسش که گزارش‌های شش ماهه تا چه اندازه می‌تواند بر روی بازار اثر بگذارد؟ گفت: محرک اصلی بازار گزارش‌های ۶ ماه نیستند، بلکه جریان‌های نقدی در بازار اثرگذار هستند. جریان‌های نقدی که درون زا و برون زا هستند.

جریان درون زا p/e است و با کاهش p/e ارزندگی کوتاه مدتی را در بازار شاهد هستیم. اما عامل اصلی‌ترمتغییرهای برون زا است و مهم‌ترین عامل برون زا نرخ بهره و فروش اوراق دولتی است که همین فروش اوراق p/e اوراق را به ۴ رسانده و این جذابیت بازار سهام را پایین آورده به علت اینکه افراد ۲۵ درصد سود بدون ریسک دریافت می‌کنند، بنابراین جریان‌های نقد از خرید سهم منصرف می‌شوند.

وی در رابطه با نرخ بهره بیان کرد: نرخ بهره تغییری نکرده و حتی برنامه‌ای برای افزایش آن نیز وجود دارد و بحث فروش اوراق برای تامین کسری بودجه از عواملی است که می‌تواند بر بازار سرمایه اثر بگذارد.

بنابراین گزارش ۶ ماه شرکت‌ها می‌تواند بازار سرمایه را به سمت بالا بکشانند، اما نرخ بهره و فروش اوراق دولتی این اجازه را نمی‌دهند.

روزهای پرنوسان بورس در نخستین ماه پاییز

عکس: آیدا فریدی

گروه معدن

بورس در مهرماه، روزهایی پرنوسان را پشت سرگذاشت، حاشیه‌های مربوط به کشف ماینر، تغییرات مدیریتی در سازمان بورس، خروج نقدینگی، جدل بر سر حذف یا تداوم قیمت‌گذاری دستوری و احتمال حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از عواملی بودند که به تلاطم و نوسانات بازار سرمایه در نخستین ماه از فصل پاییز دامن زدند.

بازار سرمایه در ۶ ماه نخست سال رشدی نزدیک به ۶ درصد را تجربه کرد که این میزان، قدری پایین‌تر از انتظار فعالان بازار سرمایه بود.

به دنبال اعتراض سهامداران از روند بازار در ۶ ماه نخست سال، کارشناسان معتقد بودند که با توجه به روند نزولی شدید شاخص بورس در سال ۹۹، سهامداران نباید توقع رشد سنگین از بازار سهام داشته باشند، بلکه معاملات بازار باید در ابتدا به وضعیت ثبات دست پیدا کند و سپس در انتظار رشد شاخص بورس در این بازار بود.

آغاز رشد شاخص بورس از خرداد

معاملات بورس پس از فراز و نشیب‌های بسیاری که در نخستین روزهای امسال تجربه کرد اما از خردادماه و با پایان یافتن برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ایران، وارد مدار صعودی شد و به رشدی قابل توجه دست پیدا کرد.

با وجود امیدواری‌های ایجاد شده در بین سرمایه‌گذاران تحت تاثیر بازگشت رشد به معاملات بازار سهام، اما این بازار از شهریور ماه و به دلیل اعمال برخی از ریسک‌ها روند خود را تغییر داد و زمینه ورود دوباره شاخص بورس بر مدار نزولی فراهم شد.

شتاب در افت شاخص بورس منجر به حیرت سهامدارانی شد که تحت تاثیر پیش‌بینی کارشناسان حاضر در بازار، آینده‌ای پررونق را برای این بازار متصور بودند و با گمان پایان یافتن روند نزولی شاخص بورس اقدام به ورود دوباره نقدینگی‌های خود به این بازار و سرمایه‌گذاری در بورس کردند.

در نخستین روزهای ورود شاخص بورس به مدار نزولی، کارشناسان ایجاد چنین روندی را در بازار بعد از رشدی که شاخص بورس از خرداد ماه تجربه کرد طبیعی دانستند، همچنین در کنار آن نیز یادآور این موضوع مهم شدند که سرعت افت شاخص بورس در چند وقت اخیر بیش از انتظارها بود و بازار نباید با چنین شتابی وارد مدار نزولی می‌شد.

عوامل منفی تاثیرگذار بر شاخص

در کنار مسئله مطرح شده در خصوص قیمت‌گذاری دستوری، برای مدتی شائبه عرضه اوراق با سود بالا، افزایش نرخ بهره و کنترل دستوری نرخ ارز به عنوان نکات منفی و مهم، معاملات بازار را مورد تهدید قرار داد که این امر منجر به نوسان شدید بازار سهام و تغییر مسیر شاخص بورس از مدار صعودی به مدار نزولی شد.

در این میان برخی از کارشناسان ضمن تحلیل رفتار سهامداران به نوسان‌های ایجاد شده در بازار اشاره و اعلام کردند: سهامداران باید این موضوع را مدنظر داشته باشند که بازار سرمایه به صورت سنتی همیشه در شهریور و مهرماه دارای شرایطی غیرمعقول‌تر از دیگر ماه‌ها است و نباید روند فعلی بازار سبب افزایش ترس سهامداران از این بازار شود.

با وجود چنین روندی در بازار و نیز تداوم افت شاخص بورس، فعالان بازار چنین پیشنهادی را به سهامداران داشتند که بازار سرمایه بعد از گذراندن روند اصلاحی شدید، اکنون در موقعیتی ارزنده برای سرمایه‌گذاری میان‌مدت و بلندمدت قرار گرفته و بهتر است سرمایه‌گذاران انتخاب درست و تحلیلی سهام را جایگزین رفتارهای هیجانی خود برای خروج از این بازار کنند و به هیچ عنوان افزایش حجم عرضه در بازار نباید منجر به تغییر تصمیم سهامداران و نگرانی آنها از آینده این بازار شود؛ چراکه رفتارهای هیجانی سهامداران به طور حتم به شدت بر تعیین مسیر بازار تاثیرگذار خواهد بود و باعث ایجاد شتاب در روند نزولی بازار می‌شود.

کاهش نرخ دلار و بورس

برخی کارشناسان بازار سرمایه در روزهای پایانی شهریور ماه اعلام کردند که ثبات ایجاد شده در معاملات بازار سهام در چند ماه نخست سال می‌تواند به روند افزایشی بازار در نیمه دوم سال ختم شود؛ این صحبت از سوی کارشناسان در حالی مطرح شد که بازار در مهرماه طبق پیش‌بینی‌ها پیش نرفت و در مدار نزولی به روند اصلاحی خود ادامه داد.

از نخستین روزهای مهر ماه، بار دیگر گمانه زنی‌های مربوط به توافق هسته‌ای منجر به تصمیمات عجولانه سهامداران در این بازار شد و در کنار آن پیش‌بینی‌های صورت گرفته از سوی فعالان حاضر در بازار سرمایه مبنی بر افت احتمالی دلار و نیز افزایش نرخ بهره بی‌تاثیر در ایجاد هیجان از سوی سهامداران برای فروش احساسی سهام در بازار نبود.

انتخاب رئیس بانک مرکزی و خوش بینی سهامداران

در کنار ایجاد چنین روندی، در اوایل مهر ماه خبری خوش به بازار مبنی بر انتخاب علی صالح آبادی به عنوان رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر و با واکنشی مثبت از سوی فعالان بازار سرمایه به دلیل تجربه وی از مدیریت بازار سرمایه و نیز شناخت کامل وی از بدنه بازار همراه شد.

کارشناسان بارها چنین موضوعی را اعلام کردند که شناخت صالح آبادی از بازار سرمایه، روش‌های تامین مالی و نیز گسترشی که در زمان ریاست صالح آبادی در بازار سرمایه اتفاق افتاد، به طور حتم می‌تواند کمک شایانی را به بازار سرمایه داشته باشد؛ این در حالیست که با وجود مطرح شدن چنین صحبت هایی در خصوص رئیس فعلی بانک مرکزی اما انتخاب وی به عنوان سکاندار این بانک نتوانست تاثیر سریعی بر روند معاملات بازار سرمایه داشته باشد.

تغییر ریاست سازمان بورس

در کنار مسائل مربوط به تغییر رئیس بانک مرکزی و احتمال توافق برجام، گمانه زنی‌های مربوط به تغییر احتمالی ریاست سازمان بورس و نگرانی سهامداران از فرد انتخابی برای سکانداری این سازمان، تاثیر غیرمعمولی را در اوج گیری ریزش شاخص بورس داشت و معاملات بورس، وارد روزهایی پر از ترس از نگاه سهامداران شد. اکثر کارشناسان و حتی رئیس سابق سازمان بورس، نگرانی سهامداران را از ایجاد چنین تغییری در بازار بی‌دلیل عنوان کردند و معتقد بودند که بهتر است سهامداران فارغ از ترس نسبت به ایجاد چنین تحولاتی در بازار، توجه خود را به اصلی‌ترین عوامل تاثیرگذار در بازار مانند نرخ ارز، نرخ تورم، تحلیل و ارزیابی آنها بر روی سهام شاخص ساز پیش ببرند. انتخاب رئیس و اعضای هیات مدیره سازمان بورس و نیز حمایت‌های صورت گرفته از ارکان اقتصادی دولت نسبت به وضعیت این بازار، خوش بینی‌های زیادی را در بین فعالان بازار ایجاد کرد که به دنبال آن بیشتر کارشناسان از کاهش هیجان ایجاد شده در بازار سخن گفتند و معتقد بودند با توجه به رفع ریسک اعمال شده در معاملات بورس، این بازار می‌تواند روی خوشی را از خود به سهامداران نشان دهد و شاهد ورود نقدینگی‌های قابل توجه از سوی سهامداران در بازار باشیم.

بعد از انتخاب رئیس سازمان بورس، روند معاملات بازار سهام طبق پیش‌بینی‌ها پیش رفت و با استقبال از انتخاب رئیس جدید سازمان بورس، معاملات خود را با بیش از ۴۰ هزار واحد رشد به پایان رساند، اما خوش بینی ایجاد شده از معاملات بورس چندان ادامه دار نبود، مسیر این بازار بار دیگر با تغییر همراه شد و در مدار نزولی قرار گرفت.

اثر مثبت حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بر روند معاملات

در کنار وجود چنین مسائلی در بازار در نخستین روزهای معاملاتی هفته گذشته "محمدرضا پورابراهیمی"، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس از پیشنهاد بهارستانی‌ها به دولت برای اختصاص «کارت‌های اعتباری» به مردم به جای ارز ۴۲۰۰ تومانی خبر داد و گفت: اگر دولت بتواند قیمت‌ها را با سیاست‌های نظارتی قیمت‌ها پایین بیاورد ما مانع تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی نخواهیم شد، با این کار مابه‌التفاوت ارز ترجیحی کالاهای اساسی در قالب کارت‌های اعتباری خرید به مردم اختصاص می‌یابد.

وی افزود: نتیجه ارزیابی‌های میدانی ما نشان می‌دهد که از سال ۹۷ به بعد با تخصیص این ارز به‌تدریج نرخ کالاهای اساسی از نرخ ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی فاصله گرفت و افزایش قیمت‌ها در ماه‌های پایانی دولت دوازدهم صعودی شد.

پورابراهیمی ادامه داد: تاکید مجلس این است که باید به جای هدر رفت منابع ارزی ۴۲۰۰ تومانی، تخصیص ارز ترجیحی در کشور تعیین تکلیف شود چرا که تنها بخش جزئی آن به مردم می‌رسد و بخش عمده آن به دلیل عدم نظارت ها، به فساد و رانت در اقتصاد کشور تبدیل می‌شود، لذا پیشنهاد ما به دولت سیزدهم این است که به جای حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی روش اعمال آن را تغییر دهیم و به جای اختصاص به واردات، به مصرف ارز ترجیحی دهیم.

در نظر گرفتن چنین اقدامی، موضوعی تازه نیست و از مدت‌ها قبل سخنان متفاوتی از سوی مسوولان برای اجرای آن عنوان شد که کارشناسان با استقبال از طرح‌های در دست اجرا برای حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، معتقد به اثر مثبت این اتفاق بر روند معاملات بازار سرمایه و اقتصاد کشور هستند و بارها اعلام کرده‌اند که به کار گیری ارز ۴۲۰۰ تومان نه تنها تاکنون هیچ اثر مثبتی را با خود در اقتصاد کشور به همراه نداشته است بلکه سبب افزایش ایجاد رانت و دلالی در بارزر و قرار گرفتن کالا با قیمت‌های بالا در اختیار مصرف‌کنندگان شده است.

با توجه به وجود چنین مسائلی در بازار سرمایه، سهامداران روزهای پر فراز و نشیبی را در مهر ماه تحت تاثیر متغیرهای اصلی و تاثیرگذار بر معاملات بازار پشت سر گذاشتند و حال اکنون در انتظار مطرح شدن اصل‌ترین برنامه‌های مسوولان جدید سازمان بورس جهت ارتقا بخشیدن به معاملات و کاهش نوسان‌های ایجاد شده در بازار هستند.

روزهای پر فراز و نشیب بورس در مهر

پیمان حدادی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با ایرنا به روند معاملات بورس در مهر ماه اشاره کرد و گفت: بازار سهام در نخستین ماه از فصل پاییز نوساناتی شدید را تجربه کرد و شاخص بورس در کانال یک میلیون و ۳۰۰ هزار واحد تا یک میلیون و ۴۰۰ هزار واحد در حال نوسان بود. وی با تاکید بر اینکه در مهر ماه عمده نرخ سهام شرکت‌های حاضر در بورس در مسیر کاهشی و نزولی شدید قرار گرفته بودند، گفت: وجود تعطیلات در ابتدای مهر ماه باعث شد تا سهامدارانی که با دید کوتاه مدت به دنبال فعالیت و سرمایه‌گذاری در بازار سهام هستند جهت جلوگیری و کاهش ریسک موجود برای سرمایه‌گذاری در بورس، اقدام به فروش سهام خود در بازار کنند.

حدادی ادامه داد: در دهه نخست مهر ماه و با پیش‌بینی مثبت گزارشات تولید و فروش شرکت ها، در شهریور ماه، انتظار فعالان بازار این بود که به مرور و تا انتهای مهرماه به دلیل گزارش مثبت شرکت ها، افزایش حجم معاملات و رشد نرخ سهام شرکت‌ها صورت بگیرد، در حالی که معاملات بازار طبق پیش بینی‌ها پیش نرفت و این اتفاق محقق نشد.

این کارشناس بازار سرمایه اظهارکرد: در پایان مهر ماه و با انتشار صورت‌های مالی شرکت ها، بازار به این نکته رسید که صنایع حاضر در بازار طی ۶ ماه نخست امسال مسیر معقولی را پشت سر نگذاشت، حتی در این میان برخی از صنایع مانند بانکی‌ها و پالایشی‌ها سودهای سال گذشته خود را محقق نکردند یا رشد سودآوری آنها نسبت به دوره مشابه سال گذشته بسیار کم بود.

وی خاطرنشان کرد: در مقابل، گروه‌های پتروشیمی، فلزات اساسی، معدنی‌ها و برخی از شرکت‌های سیمانی گزارشات خوبی را نسبت به دیگر صنایع به بازار مخابره کردند اما باز هم کلیت بازار منفی بود و اتفاق مثبتی در این بازار رخ نداد.

معضل کمبود نقدینگی

حدادی مهم‌ترین علت وجود روند منفی در معاملات بازار را نبود نقدینگی در بازار عنوان کرد و گفت: این مسئله خود نشأت گرفته از چند عامل بود، در ابتدا جذاب شدن بازار رقیب با بورس مانند رمز ارزها در ایجاد چنین روندی در بازار بی‌تاثیر نبود.

این کارشناس بازار سرمایه اظهارکرد: همچنین نبود چشم‌انداز روشن و امیدوارکننده نسبت به این بازار در بین سهامداران، سبب ایجاد نوسان در معاملات بورس شد و برخی از فعالان بازار در انتظار اجرای عملی برخی از وعده‌های داده شده برای بهبود روند معاملات بازار سهام بودند.

حدادی به تغییر رئیس سازمان بورس و تاثیر آن بر معاملات بازار اشاره کرد و افزود: جابه‌جایی و تغییر رئیس سازمان بورس و اعضای هیات مدیره به صورت کوتاه مدت و برای دو روز سبب ایجاد تاثیر مثبت در بازار سهام شد.

این کارشناس بازار سرمایه اظهارکرد: در ابتدا انتظار فعالان بازار سرمایه این بود که تغییر رئیس سازمان بورس به عنوان فرد مورد قبول بازار سرمایه بتواند تا حدودی تغییر دهنده و کمک‌کننده به معاملات بازار سهام برای بازگشت شاخص بورس به مسیر صعودی و تداوم آن باشد، در حالی که چنین اتفاقی هم تاثیری بر معاملات بازار نداشت و صعود شاخص بورس محقق نشد.

وی به دیگر عاملی که سبب قرار گرفتن شاخص بورس بر مدار نزولی شد تاکید کرد و گفت: با وجود اینکه نرخ ارز با تغییر چندان زیادی همراه نبود و حتی در برخی از مواقع زمینه رشد نرخ در بازارهای جهانی فراهم بود اما باز هم شاهد افت نرخ سهام شرکت‌ها در بازار بودیم.

حدادی خاطرنشان کرد: در این زمینه می‌توان به عدم ریسک‌پذیری فعالان بازار اشاره کرد، این امر نشأت گرفته از ابهاماتی است که امکان دارد در لایحه بودجه ۱۴۰۱ نشان داده شود و ممکن است در برخی از صنایع با تاثیر منفی همراه باشد.

این کارشناس بازار سرمایه خاطرنشان کرد: با توجه به اصلاح شاخص بورس در مهر ماه، انتظار می‌رود شرکت هایی که گزارشات مثبتی را از عملکرد خود منتشر کردند نسبت به باقی سهام شرکت‌ها معاملات بهتری را ثبت کنند و شاهد افزایش نرخ سهام آنها در بازار باشیم.

پیش‌بینی روند معاملات

وی درباره روند معاملات بورس در ماه آبان، اظهارکرد: براساس پیش‌بینی‌های صورت گرفته به نظر می‌رسد که شاخص بورس در بازار در آبان ماه در محدوده یک میلیون و ۳۰۰ هزار واحد تا یک میلیون و ۴۰۰ هزار واحد در نوسان باشد مگر آنکه اتفاقات مثبتی برای کمک به برخی از صنایع در راستای لغو قیمت‌گذاری دستوری صورت گیرد و بازار به دوران رونق خود بازگردد.

حدادی معتقد است که در صورت حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی می‌توان شاهد اثر مثبت این اتفاق در بازار بود به طوری که تا حدودی از نوسانات ایجاد شده در بازار کاسته شود.

این کارشناس بازار سرمایه با اشاره به ریسک‌های تهدیدکننده معاملات بورس در آبان ماه، گفت: افزایش نرخ بهره از جمله ریسک‌های تهدیدکننده این بازار است، نرخ بهره طی روزهای گذشته افزایش و به محدوده ۲۰ درصد رسید؛ حال اگر این نرخ باز هم با افزایش همراه شود می‌تواند به عنوان مهم‌ترین ریسک فعلی بازار مورد توجه قرار گیرد.